

DOMOVINA

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Knaflova ulica 5
Uredništvo „Domovine“, Knaflova ulica 5/II., telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrletno 9 Din, polletno 18 Din, letoletno 36 Din; za inozemstvo razen Amerike: četrletno 12 Din, polletno 24 Din, letoletno 48 Din; Amerika letno 1 dolar. — Račun pošte hranilnice, podružnice v Ljubljani, št. 10.711.

Zapravljivi in lahkomiselni zadolženci ne zaslužijo zakonske zaščite

Zadnja številka našega lista razglablja o krivičnosti nekega osnutka za izpremembo zakona o zaščiti kmetov. Zaupamo v spoznavnost naših ministrov in narodnih zastopnikov, da bodo, kolikor se bo dalo, ščitili kmeta in malega človeka sploh, kakor so to že doslej storili v obilni meri.

Resnično, težavno je stanje pridnih kmetov, ki jih je zasačila gospodarska stiska v dolgovih, katere so napravili v dobrih časih v dobri veri, da bo ugodno vnovčevanje pridelkov še dalje trajalo in da bodo lahko poravnali svoje obveznosti. Mnoge so spravile v dolgove nesreče: pogin živine, boleznj v hiši, ogenj, suša, povodnji. Drugi so zlezli v dolgove, ker so prevzeli posestvo baš na prehodu v gospodarsko stisko in so morali izplačevati nesorazmerno visoke dote svojim bratom in sestram. Tretji so hoteli biti napredni gospodarji in so si nakupili na upanje moderne stroje ali so pozidali namesto napol razpadlih staj zdrave in zračne hleve. Sami nase niso gledali, saj vidiš danes poleg modernega hleva prav nezdravo stanovanjsko hišo istega posestnika. Te dolžnike je res treba zaščititi, ker so zaščitili vredni in bodo prav gotovo izpolnili svoje obveznosti do upnikov, čim bodo mogli.

Imamo pa še drugo vrsto zadolženih kmetov, ki sicer ne sestavljajo po številu večine dolžnikov, pač pa je višina njihovih dolgov večja kakor pri drugih delavnih vaščanih. Ta druga vrsta

dolžnikov je zadolžena zaradi brezmejnne lahkomiselnosti. To so takšni kmetje, ki jih je povojna denarna obilica rešila predvojnih dolgov, pa so mislili: Le zadolžimo se znova, saj bo že spel kaj uničilo naše dolgove. Medtem ko so sosedje varčevali in pametno živeli, so se ti kmetje pogospodili. Nobena obleka jim ni bila dovolj draga, vsaka jed preslaba, vsaka pijača prelahka. Ni minila veselica, ki bi jo bili zamudili. Najemali so kljub zdravim svojim rokam po nepotrebnem dninarje, da so sami lenarili. Tak gospodar ni kmet po delu, zato ni vreden zaščite. Drugi kmetje so se vrgli ob čas za lesno kupčijo ugodnih razmer na lesno trgovino in so zanemarili svojo kmetijo. Ko je lesna trgovina opešala, pa hočejo biti spet kmetje in uživati zaščito. Niso je vredni.

Kar je gnojnega na telesu, je treba brezsrčno odrezati, da ne zastrupi vsega telesa. Tako je treba tudi takšne lahkomiselneže, ki se danes smejejo varčnim sosedom, češ, saj nam ne bo treba plačati dolgov, poučiti, da so na napačni poti, ne pa jim še dajati potuše z zaščito pred upniki. Brezplodno bi bilo namreč reševanje takšnih nemarnih škodljivcev narodnega gospodarstva. Velika večina kmetov samih je prepričana, da sedanji zakon v tem pogledu ni pravičen in da bo treba pri novem zakonu zlasti to natančno ugotoviti, kdo je vreden zaščite.

tvrdke varnostne naprave pri strojih, ne brigajoč se za to, kakšne strašne posledice more to imeti.

Nezadostno zavarovani stroji so torej prvi in glavni vzrok skoro vseh nesreč. Kupujemo torej stroje, ki imajo zavarovane tiste dele, ki so življenju in zdravju nevarni, stroje pa, ki jih že imamo, opremimo čimprej s potrebnimi napravami. Javna oblastva naj preprečijo prodajo takih strojev in naj kontrolirajo trgovce in tvornice. Obmejna oblastva naj takoj zavrnejo pomanjkljive stroje, ki bi jih tuje tvrdke rade spravile v našo državo. Dopovejmo svetu, da naša država ni prostor za odlaganje starega železa in za razpečevanje nevarnih in slabih strojev. Tudi občinske uprave bi morale posvetiti temu vprašanju prav posebno pažnjo. Seveda pa vsa skrb javnih oblastev ne bo dosti pomagala, dokler ne šine v vse naše ljudstvo zavest, da je treba povsod in ob vsaki priložnosti paziti na svoje zdravje in življenje, in zavest, da se malenkostni stroški za opremo strojev z varnostnimi napravami obilo izplačajo.

Zamolčati pa tudi ne smemo drugega vzroka nesreč pri kmetijskih strojih: nepredvidnosti tistih, ki pri strojih delajo. Že pri stroju, ki je opremljen z varnostnimi napravami, je treba mnogo previdnosti, kajti nikdar se stroj ne more tako zavarovati, da bi bila vsaka nesreča izključena. Toda neprimerno več previdnosti je treba pri strojih, ki nimajo varnostnih naprav ali ki nimajo zadostnih varnostnih naprav. Otroci in nezkušeni delavci in delavke bi se k takim strojem sploh ne smeli puščati. Pri strojih naj delajo starejši in izurjeni delavci. Neizogibno potrebno je tudi, da puste ljudje pred delom pri strojih alkohol pri miru. Kdor nima čiste glave, ne more biti oprezen.

Največ nesreč je pri mlatilnicah in stamoznicah. V lanskem letu je bilo okroglnemu uradu za zavarovanje delavcev v Ljubljani prijavljenih 49 hudih nesreč. Niso pa to seveda vse nesreče. Nesreč gospodarjev in lastnikov strojev okroglni urad ne pozna, ker dobiya le prijave nesreč, ki so se pripetile osebam, zavarovanim pri okroglnem uradu.

Preprečevanje nesreč pri kmetijskih strojih je važno prosvetno in narodno delo, ki se ga mora čimprej lotiti vsa naša javnost.

Nesreče pri kmetijskih strojih

V ljubljanski radijski postaji se je vršilo predzadnje nedeljo važno predavanje o nesrečah pri kmetijskih strojih. Vidi se nam potrebno, da povzamemo iz tega predavanja nekaj misli.

Nesreče pri kmetijskih strojih so po večini prav hudega značaja in povzročajo visoko invalidnost. Te nesreče pomenijo za naš mali narod veliko škodo; družine izgubljajo svoje rednike, domovina pa svoje najdelavnejše sinove, ki so največji narodni kapital. Narodno premoženje se s tem vedno bolj krči, izdatki za podpore so vedno večji in vedno težje znosljivi.

Nesreče pri kmetijskih strojih povzročata v glavnem dva vzroka: nezadostno zavarovani stroji in neprevidnost tistih, ki pri strojih delajo.

Naš kmet pravilno ceni vrednost kmetijskih strojev in jih v svojem kmetijskem gospodarstvu vedno bolj uporablja. V Sloveniji je vseh vrst kmetijskih strojev okoli 12.000, kar je ogromna številka in kaže visoko stopnjo našega kmetijstva. Tudi dejstvo, da imamo več strojnih zadrug, dokazuje, da so stroji važna in nepogrešljiva opora našega kmetijskega gospodarstva. To je prav in čisto v redu. Ni pa v redu to, da se naš kmet pri nakupu stroja premalo ozira na kakovost stroja, ampak gleda bolj na ceno. Pri tem se pa ne zaveda, da se za cenenim, lepo pobarvanim strojem često skriva siabo blago. Ti stroji imajo, če ne kaj drugega, gotovo to napako, da niso opremljeni z napravami, ki so neizogibno potrebne za to, da se preprečijo ne-

sreče. Te naprave so po večini prav malenkostne in združene z malenkostnimi stroški, vendar se naš kmet iz nevednosti za to ne briga. Prav bridko nasleda brezvestnim prodajalcem, ki zaradi večjega dobička prodajajo nepopolne, često stare, slabe in čisto nezavarovane stroje. Posebno iz tujine prihajajo k nam pogosto prav slabi stroji. Zgodi se, da razne tuje tvornice v svoji državi zaradi strogih predpisov nezavarovanih strojev ne morejo prodati, pa jih pošljejo k nam, kjer se na to tako strogo ne gleda. Pa tudi iz konkurenčnih ozirrov opuščajo nekatere

Velika zmaga Jugoslovenske nacionalne stranke pri občinskih volitvah v moravski in vrbaski banovini

Po sedmih letih so bile v nedeljo v moravski in vrbaski banovini spet občinske volitve. Pomen teh volitev, ki so se vršile že po novem občinskem zakonu, sega preko krajevnega okvira občinskih volitev, ker predstavlja zmago jugoslovenske narodne politike prav v onem delu naše države, ki je jedro celotnega političnega gibanja v Jugoslaviji. Volitve so se vršile čisto svobodno, kar dokazuje že samo dejstvo, da so bile v obeh banovinah poleg kandidatnih list Jugoslovenske narodne stranke vložene tudi

kandidatne liste raznih drugih bolj ali manj opozicijskih skupin, ponekod pa je nastopila združena opozicija. Nikomur se ni ovirala agitacija in narod je mogel docela svobodno voliti.

Jugoslovenska nacionalna stranka je dosegla tako ogromno zmago, kakor je ni beležila doslej niti ena politična stranka ne v teh in ne v kateremkoli drugem kraju naše države. Pri tej priliki je vsedrjavna stranka prvič nastopila pod svojim novim imenom, ki ji ga je določil nedavni kongres. Srbsko ljudstvo je pokopalo, kakor ka-

žejo te volitve, vse spomine na stare čase in bivše politične skupine ter se čvrsto oklenilo jugoslovenske narodne politike, ki je tako po novembrskih volitvah leta 1931. doživela v teh krajih še večjo okrepitev. Prav ona Srbija, na katero so se tako radi sklicevali nasprotniki, češ, da odklanja jugoslovensko politiko, je dala nepobiten dokaz, da so to samo še pogrešne domneve nasprotnikov.

Najznačilnejši je pač primer v rojstnem kraju znanega radikalskega prvaka in voditelja Ace Stanojevića v Knjaževcu, kjer je združena opo-

zicija vseh bivših političnih skupin kljub vsem naporom daleč zaostala za Jugoslovensko nacionalno stranko, ki je dobila 40.418 glasov, a opozicija samo 365.

V v r b a s k i banovini je dobila Jugoslovenska nacionalna stranka nekaj nad 146.000, a vsa opozicija nekaj nad 15.000 glasov. V m o r a v s k i banovini pa je glasovalo za našo stranko okrog 270.000 in za opozicijo 4500 volilcev. V tem številu ni všteti glasov iz osmih občin, od katerih bo sedem ponovilo volitve prihodnje nedelje.

Po daljšem razgovoru se je sklenilo pričeti obirati med 18. in 21. t. m. Obiravec se bo plačevalo pri trikratni topli hrani po 1.50, brez hrane pa po 2 Din od mernika. Stavil se je tudi nasvet, naj bi hmeljarji letos pri obiranju zaposlili predvsem gladojuče rudarje, kar so hmeljarji radi obljubili.

H koncu so želeli zborovalci kakor vsako leto slišati še mnenje urednika «Hmeljarja», ki pa je izjavil, da je še dolgo časa do obiranja in da je nemogoča že zdaj dobra kalkulacija glede kupčije in cen. Kdor želi vnaprejšnjo prodajo razveljaviti, naj se oglasi pri njem kot sreskem kmetijskem referentu. O prodaji, cenah in kupčiji bodo kakor lani poročali «Hmeljar» in sporazumno tudi dnevni časopisi.

V Ljutomeru so si izmislili novo stranko

Tudi mi Slovenci se moramo udeležiti tekme za ustanavljanje novih strank. Če je to potrebno in koristno, nas malo briga, glavno je, da bo mnogo ropota. Kakor poročajo iz Ljutomera, je tamošnji ekonom Vekoslav Štampar skupaj s sto političnimi somišljeniki iz ljutomerskega sreza poslal te dni ministru za notranje zadeve prijavo svoje stranke, ki jo je krstil za Kmečko-delavsko stranko. Predlagatelji stranke so sicer vsi iz Ljutomera, toda za sedež svoje stranke so si izbrali Beograd, kjer hočejo ustanoviti poseben osrednji odbor.

V programu imajo ustanovitelji nove stranke mnogo čudovito lepih reči. Med drugimi tudi to, naj se nemudno odpro blagajne vseh denarnih zavodov, ki naj izplačujejo vse vloge. Odpravijo naj se trošarine in uvede brezplačno zdravljenje naroda. Vse državljanje, ki nimajo lastnih sredstev, naj vzdržuje država. Tudi za živino je dolo-

čeno brezplačno zdravljenje. Če pa krava kljub temu pogine, dobi lastnik brezplačno nadomestilo.

Tako nekako obetajo ustanovitelji nove stranke, ki bodo, če bo vlada njihovo namero smatrala za resno, postavljeni sedaj pred hudo nalogo, da iz Ljutomera najmanj po šestih banovinah organizirajo svojo stranko. Vsa reč se vidi zelo smešna, ali je seveda tudi nekaj resnega v njej. To namreč, da se naši ljudje kaj radi oklenejo kakih rajskomilo zvonečih besed ter mislijo, da je politika zadeva, za katero je treba le nekoliko dobre volje, vse drugo pa da pride kar samo od sebe. Na tako otroško politično gledanje mnogih ljudi na deželi so naposled špekulirali tudi oni gromovniki, ki so po nedavnih taborih pripovedovali, da imajo že v malem prstu preštudirano celotno gospodarski in socialni položaj našega naroda in da bodo zdaj oni kar takole, kakor bi mignil, delali čudeže.

Deset zapovedi za trgategv

V «Jutru» je objavil g. Andrej Zmave deset zapovedi za trgategv, iz katerih povzemamo:

1. Na trgategv bodi pripravljen, vendar jo odlašaj, kolikor le moreš, da grozdje čim bolj dozori. Ako se odločiš za rabo čistih vinjskih kvasnic, jih naroči pravočasno in pripravi matični kvasec že štiri do šest dni pred trgatvijo.

2. Poberi in oberi grozde po zrelosti, najprej zgodnje grozdje, zatem poznejše vrste, kakor druga za drugo zore, ob čim lepšem, suhem vremenu.

3. Odbiraj grozdje po vrstah in zrelosti, loči bolno od zdravega, obdelaj naglo vsako zase, «gnivce» brezpogojno razsluzi in nato povrej vsaj z naravnim kvasnim moštom ali grozdnim kvascem.

4. Za napravo črnine in rdečine jemlji samo čisto zdravo grozdje, ker bolna jagoda lahko dobro izpridi.

5. Peeljaj ali robkaj grozdje na vsak način vsaj za napravo črnine ali rdečine.

6. Naglo zmasti in izprešaj belino, tudi dišečo ali buketno, na primer muškato, da ti že drozga ne porjavi zaradi okisanja na zraku ali se drugače ne pokvari.

7. Drozga za črnino in rdečino naj vre v nepropustno zaprti posodi pod kipelno veho, toda ne predolgo; medtem jo večkrat premešaj in naposled naglo izprešaj.

8. Rabi kipelno veho in uravnavaj kletno in vrelno toplino, da novina povre do kraja.

9. Pouči se o žveplu in žveplanju v kletarstvu in bodi z žveplanjem skrajno oprezen in varčen.

Zbor savinjskih hmeljarjev pred obiranjem

Ob obilni udeležbi hmeljarjev iz vse Savinjske doline je otvoril v nedeljo v Žalcu zbor podpredsednik Hmeljarskega društva v Žalcu g. Josip L o r b e r. Za njim je prečital društveni poslovodja g. Anton Petriček poročila o stanju nasadov v tujih hmeljskih okoliših. Iz poročil je razvidno, da je stanje hmelja po svetu kaj različno: v glavnih okoliših Nemčije (Hallertau, Spalt in Tettnang) se je rastlina v zadnjem času precej popravila, medtem ko češkoslovaški nasadi niso mogli dohiteti zaradi suše zamujenega. Zato računajo s slabšim in pičlejšim pridelkom

kakor lani. Naš drugi okoliš, Bačka, kaže prav slabo in bo dal le malo pridelka. Isto velja za Poljsko. Nekaj prijaznejša so poročila iz Belgije in Francije. Anglija javlja zadovoljivo stanje. Vobče torej stanje ni zadovoljivo. Treba pa je še počakati, kaj napravi peronospora, ki se povsod pojavlja. S poudarkom je nato g. Petriček naglašal važnost lepega obiranja, pravnega sušenja in basanja. Glede pričakovane kupčije in cen je ugotovil g. poslovodja staro dejstvo, da se osemkrat v desetih letih obnese zgodnja prodaja.

K. M.

Črni mož

Povest iz preteklih dni.

«Zakaj pa ne?»

«Rajko, samo tega nikar! Zdaj je tam nevarno. Tudi najhrabrejši ne ve, kaj ga čaka. Saj imaš ljudi, zaradi katerih moraš nase paziti!»

«Prav imaš, Marta! Toda razen njih imam še angela, ki me povsod varuje. Zato se nikogar ne bojim.»

«Kdo je ta angel?»

«Ti sama, Marta! Zdaj pa mi povej, zakaj pereš tu na potoku, ne pa pri vodnjaku, kjer je pripravnejše?»

«Tam nimamo vode. En vodnjak popravljajo, drugi pa, ki ga je oče sam izkopal, nima niti kapljice vode, ker se končuje v rovu pod hišo. O njem ne smem nič govoriti, ker je oče jezen. Pravi, da se mu bodo ljudje smejali, če zvedo, da je iskal vodo tam, kjer je sploh ni.»

«Kdaj ga je pa kopal?»

«Takrat, ko sem prišla na Poljančev dom. Samo ponoči je delal.»

«Ali na občini niso nič zvedeli?»

«Ni jim pisal, ker je s takimi rečmi preveč sitnosti. Samo mati in jaz sva vedeli. Ključa nikomur ne dá. Zdaj moram prati tu...»

«Vidiš, to je prav. Drugače te ne bi mogel nikdar videti!»

8

«Nocoj me boš še videl, če bo vse prav, ker gre že spet ob osmih spat.»

«Oh, saj res! Pridi, Marta! Tako vesel bom! Če me še ne bo doma, malo počakaj. Kmalu pridem. In pridna bodi, Marta!» ji je rekel in šel. «Zbogom, Rajko!»

Gledala je za njim, dokler ni izginil za ovinkom. Rajko pa se je sam pri sebi smejal. Zmeraj izve kaj novega, kar mu pri zasledovanju dobro služi. Dobro dekle! Ko bi vedelo, kako izdaja očeta! Zvečer bo prišla k njemu, on pa bo spet na lovu za njenim očetom. Čakati ga bo morala. Bog ve, kaj si bo mislila? Resnice še slutila ne bo.

«No, kako je bilo v mestu?» ga je vprašal oče, ko je prišel domov.

«Prav tako, kakor sem si mislil; povedal sem jim, da sem nosil krinko zaradi Črnega moža. Potem sem moral popisati, kaj je napravil s teboj in s Francem. Radi so mi da i dovoljenje, da bom smel nositi orožje. Rekli so mi, da lahko storim, karkoli mislim, da bo prav.»

«Zakaj pa nisi povedal, kaj se ti je primerilo v gozdu? Vsaj doma bi bil lahko malo bolj odkrit. Oba sva se bala, ko sva slišala, da si začel prav tako kakor Franc. Ali bi se rad še ti izgubil? Pomisli, kaj bo z nama, če se kaj zgodi!»

«Nič hudega ne bo. Samo Črnega moža bom ujel! Na to se lahko zaneseš.»

«Dà, prav tako kakor Franc in jaz! Nekega dne boš visel na drevesu ali pa boš slep kakor jaz!»

«Ne, oče! Ni se treba bati! Dovolj sem že star in vem, kaj je prav in kaj ni!»

«Tudi jaz sem vedel!»

«Dobro vem, da mi ne more nič škodovati. Še malo in v mojih rokah bo capljaj.»

«Še malo — in v tvojih rokah —? Slepec je planil pokoncu in tudi mati je stopila bliže. «Ali je res, Rajko, povej hitro! Ali je res?»

«Tako res, kakor stojim pred vami.»

«Povej mi, kje je», je zajecjal oče. «Privedi ga k meni, da ga zdobim med prsti, kakor se razdrobe iskre pod kladivom!»

V trenutku se je starec tako hudo razburil, da je vse drugo pozabil. Rajko ga je moral miriti.

«Dobil ga boš, toda zdaj še ne. Ni še prišla prava ura!»

«Prava mu je zmeraj! Ali morda še ne veš, kdo je?»

«Vem, toda preden povem ime, moram imeti take dokaze, da jih ne bo mogel nihče ovreči. Počakaj še malo! Ti si prvi, ki boš zvedel njegovo ime. To ti obljubljam!»

Rajko je šel. Za vasjo, kjer je začel gozd prehajati v ravnino, so nekoč kopali rudo. Prva leta so pri tem dobro zaslužili, počasi pa je jel postajati izkupiček čedalje manjši, da so rudnik opustili. Še danes je vhod zgrajen.

Zemljišče je bilo Poljančeva last. Namestu majhne hiše, ki je prej zakrivala vhod v rov, je dal lastnik postaviti visok skedenj, na videz zato, da mu ne bi bilo treba sena in slame pre-

Politični pregled

Zaradi neprimerne postopanja hitlerjevske Nemčije proti Avstriji, ki jo hoče Nemčija prisiliti, da bi zlezla v hitlerjevski tabor, se razburja vsa Evropa. Predvsem zaradi poletov nemških letal nad Avstrijo in metanja letakov proti Dollfusovi vladi so

veleposlaniki Anglije, Francije in Italije protestirali pri nemški vladi,

češ, da je Nemčija s tem kršila neodvisnost Avstrije. Zlasti v Angliji se čujejo glasovi, ki ogorčeno obsojajo tako postopanje nemških hitlerjevcev. Prav tako se splošno čujejo obsodbe brezobzirnega preganjanja političnih nasprotnikov v Nemčiji. Zlasti preganjanje hitlerjevska vladavina socialiste in komuniste, ki jih neprestano zapirajo in obsojajo v dolgoletne ječe ali pa na smrt. Kakor poročajo z Dunaja, je

Jugoslavija z Avstrijo dosegla trgovinski sporazum.

Ta dopolnilni trgovinski sporazum bo podpisan te dni. Kontingenti našega kmetijskega izvoza ostanejo neizpremenjeni.

DOPISI

KOPRIVNIK PRI KOČEVJU. Dne 30. julija je priredila tukajšnja sokolska četa kljub različnim zaprekam in slabemu vremenu uspelo predavanje. Predaval je brat Martelanc o zdravstvu v kmečkih in delavskih domovih. Navzočni so z zanimanjem sledili izvajanjem. Brat Martelanc nam je obljubil, da bo v kratkem spet predaval, to pot o zgodovini Jugoslovenov in o naši borbi za osvoboditev in uedinjenje v današnjo milo nam Jugoslavijo. Za to predavanje vlada med nami, ki živimo odrezani od ostalega slovenskega življa in pomešani med tukajšnje Nemce, še posebno zanimanje. Kakšnega pomena je tako predavanje za tukajšnje Slovence, more razumeti le tisti, ki so mu narodnostne razmere v našem kraju dobro znane. Želeti bi bilo, da bi se predavanja udeležili razen Sokolov tudi ostali Slovenci.

MALA NEDELJA. (Smrtna kosa.) Pretekli petek smo spremili na zadnji poti mlade-

važati domov. Nihče ni iztikal okoli njega, ker so se vsi bali sitnega lastnika.

Rajko je napravil tako, da je prišel skozi gozd do rudnika in potem do skedenjske stene, ki se ni videla iz doline. Vrata so bila zaklenjena. To je dobro vedel. Vendar pa s ključavnico ni imel dosti dela. Z nožem jo je hitro odprl. Skril se je v notranjost, vrata za seboj pa je zaklenil. V kotu je zagledal navpičen rov v tla. Pokrit je bil z deskami. Skedenj je bil do polovice napolnjen s senom. Debeli skladi so segali do strehe.

Rajko se je zaril med dehteče plasti sena, da ga nihče ne bi mogel odkriti in da bi videl vse, kar se bo okoli njega godilo.

Ni mu bilo treba dolgo čakati. Kmalu je začul ropot voza, ki se je naglo bližal. Poljanec je prihajal. Odprl je vrata in zadensko potisnil voz v skedenj. Konja sta se stiskala pri vhodu, ki je bil tako ozek, da se ne bi nihče več mogel zriniti mimo.

Slekel je suknjič in snel čepico z glave. Odrgnil je deske, ki so zakrivale vhod v rov, in potegnili iz njega zvitek vrvi in še nekaj, česar Rajko ni mogel takoj spoznati.

Vrgel je z voza več plasti sena. Izkazalo se je, da so bile na vozu le zato, da so zakrile pravi tovor. Ta tovor pa je bil nekaj zavitkov, sodov in zabojev, ki jih je razložil Poljanec s tako naglico, da mu je nihče ne bi bil prisodil. Potem je vzel v roko skrivnostni predmet, ki ga Rajko

prej ni spoznal. Sestavljen je bil iz štirih železnih palic, ki so se zgoraj združevale, spoda pa so bile ukrivljene kakor sidro. Pritrdil ga je na vrv, obesil nanj del tovora in ga spustil v rov.

Rajko je moral skrivaj občudovati prebrisanost svojega nasprotnika, da je iznašel pripravo, ki mu je omogočala razkladanje tihotapskega blaga brez tuje pomoči. Kajti čim se je tovor dotaknil tal, so se konci sidra izravnali in breme samo odložilo. Če pa je sidro potegnil nazaj, se je spet izpremenilo v prejšnjo obliko.

Na ta način je vse blago kaj kmalu izginilo v rovu. Poljanec je skril sidro in vrv v seno, pokril vrh rova z deskami, metal še preostalo seno z voza in se odpeljal. Prej pa je še vrata za seboj dobro zaklenil.

«Zdaj poznam vso zgodbo», je zamrmral Rajko in se globoko oddahnil. «Semle vozi blago, da ne zve nihče, kje ga skriva. Kdo bi si mislil, da je tako prebrisan? Na drugem koncu rova je izhod za tihotapce, ki niti ne vedo, odkod roba prihaja. V sredi med obema vhodoma pa je vodnjak, po katerem prihaja in odhaja, kadar mislijo na Potočnikovem domu, da spi. Tam mora imeti tudi skladišče. Zid, ki mi je zadnjič zastavil pot, mora biti prehod, čeprav nisem mogel odkriti nobene ključavnice ali zapaha. Toda vse to bom še danes zvedel. Ob osmih pojde zopet spat — tako mi je vsaj Marta povedala — in čeprav nisem bil pri kamnu, vem, da je naročil svoje ljudi. Za listek je najbrž poskrbel že na vse zgo-

daj, zdaj pa pojde po vodnjaku v rov, da pripravi blago za tihotapce.»

Rajko je odprl vrata in skočil na prosto. Odprtih ni smel pustiti, da ne bi kdo kaj sumil. Zaklenil jih je in urno mahnil po hribu. Med potjo je srečal Grmovega četovodjo, ki je prihajal iz gozda. Videlo se je, da se mu mora zelo muditi.

«Kod pa se potikaš?» je zagodrnjal vojak in obraz mu je zalila rdečica sramu. «Saj si večkrat v gozdu kakor doma. Upam pa, da ti bom te sprehode kaj kmalu zagrenil!»

Rajko ga je debelo pogledal.

«Četovodja, denite si mrzle obkladke na čelo. Pasji dnevi so pred vrati!» mu je odvrnil.

«Dà, dnevi, ko priklepajo pse na verige in jim dajejo nagobčnike. Tudi ti ga boš dobil, pa še močnega. Bom že poskrbel, da bo to kaj kmalu!»

Odhitel je dalje proti Poljančevi hiši. V veži je zapazil gospodarja, ki je pravkar obešal neke ključe na zid.

«Čuj, Poljanec, pridi malo k meni!» mu je zaklical.

«Kaj pa je?»

«Zelo važna novica. Pojdiva v izbo. Tu ni pravi kraj za pogovor!»

Stopal pred njim. Kmet mu je sledil, napoln radoveden, napoln nezaupen. Saj ga je zmotilo pri zelo važnem opravku.

«No, četovodja, zdaj mi pa povej, kaj te je prignalo k meni.»



Zoper vročino sveže perilo

Nič ne osveži bolj kakor sveže perilo, kadar je vročina. Seveda — mora biti zares sveže, čisto in mora propuščati zrak. Zato ga moramo prati z dobrim milom, ki se da do čistega izplakniti iz perila in ne zadela vlaken. Šele tedaj je perilo res čisto in zadosti luknjičasto za vroče poletne dni.

Samo

GAZELA

TERPENTINOVNO MILO



PERE PERILO ČISTO IN ZRAČNO

GTJ 9-35

narodnega predstavnštva za omiljenje hudega gospodarskega stanja. Vabimo vse, ki jim je do jasnih poročil, da se udeleže tudi shoda 13. t. m. v čim večjem številu.

OSLUŠEVCI. Te dni sta se tukaj poročila gospod Rižnar Franc, orožniški podnadrednik, in gospodična Muharjeva Gabrijela iz Vitanj. Bilo srečno! — Banska uprava je za dovršitev cestnih del na progi Osluševci—Gajevci naklonila še 40.000 Din. S tem bo omogočeno, da se cesta programozi tudi v tistih delih, kjer doslej še ni posuta. — Dolinškoviim je po daljšem bolehanju umrl 11letni sinček Vinko. Žalujočim svojcem naše sožalje!

PREKOPA PRI ŠT. JERNEJU. Zaradi nepričakovanih ovir smo morali preložiti blagoslovitev nove motorne brizgalne na dan 13. t. m. Občinstvu naznanjamo, da je blagovolil prevzeti pokroviteljstvo nad prireditvijo in kumovati naši brizgalni ban g. dr. Marušič, ki se bo prireditve osebno udeležil. Pridite vsi, da bomo odličnega gosta dostojno sprejeli. Sprejem bana bo ob 10. dopoldne pred gostilno tovariša Colariča. Vsa v župi včlanjena društva se bodo zbrala ob 10. pred Gasilskim domom. Opoldne banket na čast g. banu v mali sobi pri Colariču. Popoldne bosta blagoslovitev brizgalne in velika gasilska vaja. Po vaji pa vsi na vrt, kjer bomo počastili g. bana z nekaj domačimi pesmimi. Za dobro kapljico, mrzla in topla jedila jamči društvo. Pridite 13. t. m. na Prekopo!

SOVODENJ. Dne 30. julija je imel Sokol svoj letni telovadni nastop. Obiskali so nas bratje iz Zirov in z našimi telovadci skupno nastopili. Pogrešali pa smo Gorenjo vas, ki nas najbrže ni obiskala zaradi zelo slabega vremena. Sokolska deca kakor tudi vsi ostali telovadci so prav vzorno pokazali spretnost pri telovadnih vajah. Lepo je uspela tudi prosta zabava, katere se je udeležilo v obilnem številu domače in drugo prebivalstvo. — Pri nas se lepo razvija strelska družina pod spretnim vodstvom g. Štefeta. Imeli smo že več strelskih vaj. Mladina je prav navdušena za družino.

SV. MARJETA NIŽE PTUJA. Po odhodu gospoda dr. Novoselskega smo bili nekaj časa brez zdravnika. S prihodom g. dr. Martinca je mesto banovinskega zdravnika spet zasedeno, kar je bilo glede na obširen okoliš nujno potrebno. — Samomorilnih kandidatov žal pri nas ne manjka. Nedavno se je obesil neki 20letni fant, ki so ga

našli šele po preteku več dni. Na enak način sta si hotela vzeti življenje še dva, pa so ju rešili. Mladina, kam ploveš? Ali je tvoj smoter samomor? Ali so ti največja uteha pijančevanje, plesi in ponočnjaštvo? V Gajevcih se je zastrupila z octovo kislina neka žena. Na pomoč poklicani g. dr. Martine ji je izpral želodec in dal navodila. Ko to pišemo, je še pri življenju. Morda bo okrevala. — Letina kaže prav dobro. Če bi le cene hotele biti nekoliko boljše, da nekaj izkupimo in plačamo davke in obresti. Dokler bo rž po 75, pšenica po 120 in čebula po 75 Din za 100 kilogramov, je malo upanja na nove obleke. Novo je, da prodajamo jajca po teži, ne več po kosih. Ako bi hotele nesti naše ljube kokoši jajca po teži, tako na dan po en kilogram, tedaj bi še šlo.

SV. MARTIN NA POHORJU. (Smrt na kosa.) Dne 28. julija je umrla v Mariboru po dolgi bolezni ga. Vilma Vorševa, soproga trgovca in vodje tukajšnje pomožne pošte gosp. Leopolda Vorše. Pokojnično truplo je bilo 29. julija prepeljano na Devino pri Slovenski Bistrici k staršem. Pogreb, ki ga je vodil župnik g. Ivan Solinc ob asistenci župnika g. Alojzija Zdolška od Sv. Martina in g. slovenjebistriškega kaplana, je bil dne 30. julija popoldne na mestno pokopališče v Slovenski Bistrici. Udeležila se ga je ogromna množica občinstva od blizu in daleč, potem gasilci od Sv. Martina, poštni kontrolor g. Andrej Doljak iz Maribora, upravitelj pošte v Slovenski Bistrici g. Josip Krivec in drugi. Zelo bomo pogrešali pokojno Vilmo, ki je bila dobra mati ubogih, zlasti šolske mladine, in spoštovana krščanska žena. Zapušča hčerko Jožico, ki je že preskrbljena, žalujočega soproga in starše. Rajno Vilmo ohranimo v dragem spominu! Žalujočim naše sožalje!

VELIKA NEDELJA. Dne 30. julija se je vršil pri nas ustanovni občni zbor strelske družine, ki je nad vse pričakovanje dobro uspel. Prijavilo se je 33 strelcev, kar pomeni za naš kraj častno število. Zagotovljen je že tudi primeren prostor, kjer se bodo vršile strelske vaje. Odbor sestavljajo: šolski upravitelj Ljudevit Belšak, orožniška narednika Milo Kues in Anton Čurda, gimnazijski absolvent Gustav Hrzič, kanclist Ivan Kumer in posestnik in župan Anton Alt. Z upravičenostjo se pričakuje, da bo novoustanovljena organizacija dobro uspevala ter v vsem vršila naloge, ki ji jih nalagajo pravila. Izrazila se je želja, da bi se čimprej pričele redne strelske vaje.

GOSPODARSTVO

Rešnica o štajerski kokoši

Dne 1. julija je priobčil «Slovenski Narod» članek «Štajerska kokoš ni za naše kraje», v katerem se ta kokošja pasma diskreditira, leghornska kokoš pa poveličuje. Pisec pravi, da strokovnjak v perutninarstvu in pisec teh vrstic Lav Bajkov, perutninarski konzulent iz Beograda, ki spremlja potujočo kmetijsko razstavo, tudi priznava, da je leghornska pasma mnogo boljše od štajerske.

Nikakor in nikdar nisem bil tega mnenja in zato tudi nisem nikdar govoril o tem niti v svojih strokovnih knjigah, niti v strokovnih člankih, niti pri predavanjih. Zatorej smatram resnico na ljubo za potrebno, da izpregovorim nekaj besed glede teh dveh pasem.

Vsaka pasma ima svoja dobra svojstva, a so prilike, da ena pasma ne more zamenjati druge. Leghornka je svetovno znana, tako rekoč industrijska ali farmerska kokoš, ki se goji samo zaradi nesenja večjih količin jajc in je v ta namen selekcionirana v teku desetletij. Toda ta pasma ima premalo mesa in razen tega rumene (žolte) noge in kožo, kar je manj vredno. Leghornka tudi ne koka, zato bi moral imeti tisti, ki bi hotel gojiti samo to pasmo, pripravo za umetno valjenje, odnosno za umetno vzgojo piščet. Iz navedenega sledi, da leghornka ne ustreza kmečkim prilikam, a smatra se za najboljšo pasmo za farme, kjer se goji ta kokoš v velikem številu na omejenem prostoru, včasih povsem brez paše ali celo v kokošnjaku. Naravno je obstajanje takih farm koristno za državo, in to zaradi tega, ker se poveča produkcija namiznih jajc za domačo potrebo in za izvoz. Če pa pomislimo, da dobimo 99 odstotkov naših perutninarskih proizvodov iz vasi in ker postane perutninarstvo lahko koristno za kmeta, je razumljivo, da bi morali pristojni organi poskrbeti zlasti za razširjanje in poboljšanje perutninarstva na vasi in priporočati kmetovalcem pasmo, ki najbolje ustreza prilikam reje kokoši na vasi. Prav zavoljo tega je ministristvo za kmetijstvo izključilo leghornko iz vrst pasem, ki bi se lahko priporočile kmetovalcem, in je določilo za dravsko banovino štajersko pasmo kot krajevno, ustrezajočo kmečkim prilikam.

«Imam ga! Za vrat ga držim!» je odvrnil podčastnik in jel hoditi po sobi tako moško in orešerno, kakor bi bil dobil odločilno bitko.

«Kóga?»

«Črnega moža in vso njegovo drha!»

«Ali se ti morda ne meša?» je vprašal Poljanec in komaj skrtil bojazen, ki se ga je bila ob teh besedah polotila.

«O, nič se mi ne meša. Preklete pri zdravi pameti sem! Ali ti nisem rekel, da bo Črni mož moj? Kaj, Poljanec? O, saj so dobro vedeli, koga pošljejo na lov. In komaj sem prišel, že ga imam v precepu. Poročniško čast imam že v žepu in z Marto — hm, brhka je — in nekaj bo tudi dobila; toda častnik mora više gledati. No, če ima ona, koga drugega rajša, naj ga vzamen. Deset drugih dobim namesto nje!»

«Nikar ne blebetaj tako neumno, četovodja! Odkrito povej, kaj te tišči! Ali imaš Črnega moža? Kje pa?»

«V starem rovu!»

Kmet se je zdrznil.

«V starem rovu? In že za vrat ga držiš?»

«Dà, skoraj tako. Tebi lahko povem, ker vem, da ne boš nikomur izblebetal. Toda molči, kakor bi imel usta zašita! Veš, danes sem bil v gozdu. Preveč sem jedel in tako vroče je bilo, da me je spanec kar moril. Zleknil sem se v mah in zadremal. To je bilo tam gori v hribu, kjer je jasa. Tam, kjer je na sredi kup kamenja. Pod grmovjem sem spal, da me ni nihče mogel videti. Ne vem, kako dolgo sem počival, ko me je nenado-

ma nekaj predramilo. V bližini je šumelo listje. Nekdo je moral hoditi po njem. Hitro pogledam skozi veje in — veš, kaj vidim?»

«Kaj pa?»

«Nekdo je stal pri kamenju, dvignil precejšno skalo in pogledal pod njo. Potem jo je spustil nazaj in šel.»

«No, in potem?» je vprašal Poljanec na vso moč nebržno.

«Nikar ne bodi tako nestrpen», ga je pomiril podčastnik. «Kmalu boš vse vedel. — Nisem še utegnil premisliti, kaj naj to pomeni, ko pride že drugi in napravi prav tako. Čez deset minut tretji in tako dalje, da me je že pošteno mučila radovednost. Ko je eden izmed njih odšel, sem skočil h kamenju in pogledal pod skalo. In veš, kaj je bilo pod njo?»

«I, kako naj vem. Saj vendar nisem bil zraven!»

«Pod skalo je bil listek in na njem je bilo zapisano: «Ob desetih pri starem rovu u.» Kaj praviš na to?»

«Čudno se mi zdi.»

«Samo čudno? Ali se ti še ne sanja, kaj mora to biti? Črni mož je pustil pod skalo svojo pošto. Njegovi ljudje pridejo drevi k starem rovu. Jaz bom čakal z vojaki in vse po vrsti polovil. Ali veš, kaj je to?»

«Sreča. Neumna sreča in še v sanjah je prišla, prav tako, kakor pišejo v knjigah!» je posmehljivo dejal Poljanec. «Toda, četovodja, pazi, da ti ne uide.»

«Meni ne, glavo bi stavil.»

«Ali si vzel listek s seboj?»

«Se na misel mi ni prišlo! Ali misliš, da sem na glavo padel? Papir mi nič ne koristi. Tihotapec potrebujem in jih bom tudi dobil! Če bi jim vzel listek, bi zaslutili nevarnost in nikogar ne bi bilo.»

«To je res! Ali si koga izmed njih spoznal?»

«Nikogar! Domači so najbrž že prej prišli, preden sem se zbudil. Toda to nič ne de. Vem, kje jih bom dobil in vsi skupaj bodo moji.»

«Kako jih le misliš poloviti? Tako, kakor si prej rekel, ne boš dosti opravil.»

«Zakaj?»

«Pri starem rovu je napisano, toda kje? Pri izhodu ali kje na sredi?»

«Hm, tega pa ne vem.»

«Vidiš! Vse vojake misliš vzeti s seboj, in jih razpostaviti tam, kjer imajo tihotapci svoje stanke. Ali misliš, da je Črni mož neumna in da ne bo opazil, da oprezuješ za njim in za njegovimi? Saj ima v vsaki hiši vohune. Če bodo vsi vojaki izginili iz vasi, bo takoj vedel, kaj se pripravlja. Njegovi ljudje pa tudi ne prihajajo v gručah. Saj si jih sam videl, kako hodijo drug za drugim. Kako boš potem vse skupaj zajel?»

«Res, prav imaš. Toda kaj naj napravim?»

«Četovodja, to moraš pa že sam najbolje vedeti! Poljanec je osel — tako si rekel, kajne? Kako naj ti povem, kaj napravi?»

(Dalje prihodajše.)

Štajerska pasma obstaja na ozemlju te banovine že več stoletij in je zato čisto razumljivo, zakaj se je ta pasma tako dobro prilagodila krajevnim prilikam (podnebje in mnogo zelene pašne). Zaradi tega je štajerka posebno odporna proti vremenskim neprilikam in zelo malo podvržena boleznim tudi pri enostavni vzgoji. Tako se n. pr. pri štajerski kokoši nič ne čuje o jetiki, medtem ko se pri leghornkah pojavlja ta bolezen zelo pogosto. Glavna odlika štajerke pa je v tem, da ima mnogo sočnega mesa, a kosti ima tanke ter ima bele noge in belo kožo. Te njene lastnosti se osobito cenijo na tujih tržiščih, kjer se kupuje kokoš za jelo. Omenim še, da so štajerski kopuni svetovno znani in ne zaostajajo niti za najboljšim francoskim breskim kopunom. Kokoš, ki šteje šest do sedem mesecev, je težka okoli 1.50 kg, enoletna pa 2.50 do 3 kg. Piščeta se razvijejo zelo hitro. Pri tem pa bi bilo neizogibno potrebno pripomniti, da uspeva ta pasma le na razsežnem prostoru, odnosno paši, ki jo izvrstno izkorišča, oddaljujoč se daleč od kokošnjaka, kjer si išče hrano in je zato za kmeta poceni. Štajerska kokoš koka došti zgodaj. Tudi prav lepo vodi piščeta.

Perutninarstvo se mora razvijati v skladu z zahtevami izvoza, a širjenje štajerske pasme baš ustreza temu, zakaj izvoz jajc se manjša, ker ne moremo vzdržati konkurence z drugimi državami, a tudi iz raznih drugih razlogov v času, ko se izvoz zaklanih živali veča zavoljo neomejenega povpraševanja.

Mi izvažamo piščance, ki so v starosti okoli treh do štirih mesecev težki okrog 600 do 800 gramov, z izdatno količino mesa na prsih, a jeseni izvažamo pularde (mlade jarčice), ki niso težje do 1.30 do 1.40 kg (brez perja in drobovja). Štajerska pasma daje prav takšno blago. Če se temu pridruži še izvoz štajerskih kopunov, vidimo, da se tudi v pogledu trgovine izkaže štajerska kokoš za najboljšo in da leghornka v tem pogledu nikakor ne more z njo tekmovati.

Dajmo vsaki pasmi mesto in nalogo, ki ji gre. Mnogi zahtevajo štajersko kokoš, češ, da je perje še različne barve. S trgovinskega stališča se ne sme smatrati ta različnost za nedostatek, ker ena ali druga barva perja ne vpliva na nesnost, kakovost in količino mesa.

Vsekakor banska uprava energično dela na selekcijo v doseg enakosti rjave barve štajerske kokoši in lahko upamo, da bo štajerka v teku desetletja uniformirana, kakor se to zahteva.

Lav Bajkov.

Tedenski tržni pregled

ZIVINA. Na zadnjem ljubljanskem živinskem sejmu so bile cene za kilogram žive teže naslednje: voli I. 4 do 4.50, II. 3.50 do 4, III. 3 do 3.50; krave, debele 3 do 4, klobasarice 1.50 do 2.50, teleta 5 do 6 Din. Konji so bili po 300 do 4000 dinarjev glava po kakovosti, a prasci za rejo po 250 do 400 Din za par. Cene neizpremenjene. Le prasci so bili malo dražji. Na zagrebškem sejmu pa so cene teletom in svinjam poskočile. Svinje so se prodajale tudi za Celje, Trbovlje in Ljubljano. Cene za kilogram žive teže: biki 3.50 do 4, krave za mesarje 2.75 do 3.25, za klobasarje 2.30 do 2.45, junice za mesarje 3.50 do 3.75, voli I. 4.50 do 4.75, II. 3.50 do 4, junci 3.25 do 3.75, svinje, pitane 8 do 8.50, nepitane 7 do 7.25, teleta 4 do 6 (zaklana 7.50 do 9), konji za klanje 0.50 do 0.75 Din. Sremske zaklane svinje so bile po 10.50 do 11 Din kilogram.

VINO. Povpraševanje po lanskem vinu v dravski banovini se stopnjuje zaradi tega, ker so upi na prihodnjo letino od tedna do tedna slabši. Zmanjšani grozdni nastavek v dravski banovini, pozno in neenakomerno odcvetenje in nastop tržnih bolezni v zadnjem času silijo vinske trgovce k živahnejšemu nakupu. Zaradi tega se dvigajo tudi cene. Navadno ceneno vino že pohaja, a finjših sortnih vin je še dovolj na razpolago.

KRMA. Na zagrebškem sejmu: detelja 45 do 50, seno 40 do 45, slama za krmo 35 Din za 100 kilogramov.

Sejmi

- 14. avgusta: Kranj, Leskovec, Toplice, Ptujška gora;
- 16. avgusta: Vuzenica, Ptuj, Sevnica, Sv. Rok pri Čakovcu, Mozirje, Cerklje, Hotavljice, Škofja Loka, Vače, Ljubljana, Smarje (srez Ljubljana), Lož, Planina pri Logatcu, Trebnje, Rakičan;
- 17. avgusta: Kapela, Kandija, Smarje pri Jelšah, Draškovec;
- 18. avgusta: Sv. Helena pri Čakovcu;
- 19. avgusta: Mokronog, Hodoš.

Vrednost denarja

Na naših borzah smo dobili v devizah (k spodnjim tečajem se naj prišteje še premija 28.5 %):

- 1 nizozemski goldinar za 23.12 do 23.24 Din;
- 1 nemško marko za 13.64 do 13.75 Din;

1 ameriški dolar za 41.86 do 42.14 Din;
100 francoskih frankov za 224.43 do 225.55 Din;
100 češkoslovaških kron za 170.70 do 170.59 Din;
100 italijanskih lir za 300 do 303 Din.

Avstrijski šiling se je prodajal v zasebnem kliringu po 8.80 Din. Dolar se prodaja po 54 Din s premije vred.

Vojna škoda se je trgovala po 225 Din, investicijsko posojilo pa po 48 do 52 Din.

Kratke vesti

— **Hmeljarjem.** Polovična vozna cena za obiravce je dovoljena. Legitimacije so se že delile v društveni pisarni v nedeljo 6. t. m. po zboru hmeljarjev. Letos ni potrebno, da bi se legitimacije pošiljale obiravcem, ker so na njih podpis in žigi občin, odkoder prihajajo obiravci, in žigi tamošnjih odhodnih železniških postaj so nepotrebni. Legitimacije s podpis županov in z žigi občin v hmeljskem okolišu in žigi železniških postaj v hmeljskem okolišu upravičujejo obiravce do brezplačne vrnitve v domači kraj. Voznih listkov naj obiravci pri prihodu ne oddajo. Hmeljarji naj poučijo svoje obiravce v tem smislu.

— **Prodaja hmelja vnaprej.** To zlo se v Savinjski dolini pojavlja vsako leto in 90 odstotkov vseh prodajnih zaključkov vnaprej je v škodo prodajalca. Primeri, v katerih je prodajalec zadel pravo, so redki in se skoro vedno končajo tako, da ima prodajalec pri izročitvi blaga sitnosti. Letos je vprašanje prodaje vnaprej še posebno pomembno, ker so se kupčije zaključevale po 30 Din za kilogram, dasi so sicer svetovne cene nad 60 Din. Spričo dejstva, da se stiska savinjskega kmeta zlorablja, opozarjamo na zakon, ki je bil objavljen 2. julija leta 1931. v «Službenem listu dravske banovine» št. 147. Zakon daje prodajalcu pravico, da kupnoprodajnega dogovora ne izpolni. Obvezuje ga samo, da vsoto, ki jo je prejel kot naplačilo ali kot kupno ceno, vrne z 100 odstotnimi obrestimi. Potrebno pa je, da prejeti znesek vrne pred obiranjem. Po zakonu mora prodajalec to pismeno javiti ali pa ustno izjaviti na zapisnik pri pristojnem sodišču, kjer pa sodišča ni, sreškemu načelstvu ali izpostavi.

— **Banovinska kmetijska šola pri Sv. Juriju ob južni železnici** opozarja prosilce za sprejem v enoletno kmetijsko šolo in posilke v devetmesečno gospodinjsko šolo na tukajšnjem zavodu, naj čimprej vložijo svoje prošnje neposredno ali pre-

Soteščan:

Tajnosti gorske vasice

Povest iz prošlega stoletja.

7. V objemu pogube.

V stanovanju poštarja na Rovišju se je čez nekaj dni pojavil orožnik z nasajenim bodalom. Z resnim obrazom je stopil pred Vintarja, ki je pobledele kakor mrlič. «V imenu postave!» ga je nagovoril.

Poštar je obstal ko kamen. «Kaj hočete?» je plaho izrekel.

«Z menoj pojdete. Brž se oblecite!» mu je zapovedal.

«Zakaj?» Vintarju je trepetala beseda.

«Po višjem nalogu vas moram odvesti...»

«Kam?» je dahnil skoro neslišno.

«Tja, kjer vas hočejo imeti... Prav za prav bi vas moral vkleniti...»

Vintar je prosil: «Tega nikarte! Pomislite, kakšna sramota! Saj grem, kamor hočete, čeprav sem nedolžen. Ne mislite, da bom pobegnul...»

«Saj bi vam tega tudi ne priporočil. Sicer sem prepričan, da mi ne boste delali sitnosti, toda kot izvajalec zakona ne smem nikomur zaupati.»

«Ali me boste kmalu izpustili?»

«To je zadeva višjega oblastva...»

Poštar se je preoblekel in odšel z orožnikom.

Šla sta skozi vrata na dvorišče, kjer sta zavila

po stezi med vrtovi. A pozorni vaščani so ju vzlic temu zapazili.

Razneslo se je, kakor bi pihnil: «Roviški poštar se je bavil s ponarejanjem denarja. Bankovci, ki so zgoreli v blagajni, so bili ponarejeni. Zato je zažgal blagajno.»

Poštarjevo stanovanje so orožniki strogo preiskali. Pretaknili so vse kote in prebrskali njegovo imovino. A denarja niso našli. Skrivališče je bilo skrbno izbrano.

Oblastva je zanimalo, kam je skrnil poštar denar, ki ga je vzel iz blagajne. O tem pa ni nihče ničesar vedel. Roviščani so ugibali to in ono. Pripovedovali so o nekem neznancu, ki se je na Rovišju večkrat pojavljal. Prihajal je navadno o mraku; mudil se ni nikjer, le pri Vintarju se je oglašal.

Nekoč so ga srečali fantje, ko so šli na vasovanje. Hotela sta se jim izogniti, a je bilo prepozno. Vasovalci so ju naglo obkročili. Tujec ni zinił besedice. Obrat se je tako, da jim je kazal hrbet. Menda zato, da bi ga ne spoznali.

To je bilo vse, kar so ljudje razkrili v prvih hipih. Meglene slutnje so se postopno širile v različna domnevanja. Pokazali so se prvi sledovi — med ljudstvom so jeli krožiti ponarejeni petaki. Orožniki so jih pobirali in poizvedovali. Tisti, ki so bili opeharjeni, so kleli in jokali.

Roviščani so kazali s prstom, kje se bodo še pojavili orožniki in koga bodo še odvedli v zapore. Veselica v Bukovju je prišla na živahno

točko. Povsod so že vedeli, da je obdaroval Babnik fantje z denarjem. Posebno pozornost pa je vzbudilo dejstvo, ker je prej varčni mož prižgal smotke z novimi petaki.

Bukovčani so se zavedali svoje nepremišljenosti, a je niso mogli več popraviti. Prej so mislili, da jim ne more nihče do živega, ter se niso brigali za posledice. Zda, ko jim je tekla voda v grlo, jim je ostala le še tolažba, da bo Vintar — vse, kar je bilo — spretno utajil ali pa bo preložil krivdo na svojo ramo.

Pravijo, da ni nihče na svetu tako pameten, da bi ne bil zraven tudi neumen. Tudi prebrsani Bukovčani so ga polomili. Vrgla jih je nepremišljena baharija. Vsa okolica je morala vedeti, da imajo nekaj več ko drugi. To jih je ugonobilo.

Tisto nedeljo sta bila Potokarjev Lojze in Babnikova Minka prvič na oklicih. Obe vasi in številni sorodniki so se veselili razkošnega ženitovanja. Pa so se pripodili temni oblaki in zakrili sonce.

V Bukovju je nastala tišina kakor pred nevihto. Resni obrazi so spričevali velike skrbi in nenavadno pobitost, ki se je kazala tudi v besedah in vedenju. Vso vas je prešinjala nestrpna radovednost, kaj bo izpovedal Vintar v preiskovalnem zaporu. Ali bo ostal zvest obljubi? Da bi ga le ne ujeli v besedi!

«Ako nas izda, bomo tajili», je sklenil Babnik. «Dokler bomo složni, nas ne bo nihče premagal.»

ko sreskega kmetijskega referenta, kjer dobe tudi pojasnila glede morebitnih prispevkov sreskega kmetijskega odbora. Pouk se začne oktobra. Podrobna navodila so bila v dnevnem časopisju, v deseti številki «Kmetovalca» in šesti številki «Sadjarja in vrtnarja».

— Zveza absolventov kmetijskih šol priredi 13. avgusta ob 10. dopoldne v Mariboru na vinarski in sadjarski šoli sestanek ter vabi tovariše, člane in nečlane, da se ga polnoštevilno udeleže. Posebno tisti tovariši, ki se zaradi oddaljenosti ne morejo udeleževati sestankov v Ljubljani, naj pridejo vsi na sestanek, kjer se bomo pogovorili o svojih stanovskih zadevah in o organiziranju podružnic ZAKŠ. Vsi!

— Razstava mlečnih izdelkov. Na velesojmu od 2. do 11. septembra bodo sodelovale vse delujoče mlekarske zadrug v naši banovini. Ob tej priliki nam pokažejo razne vrste mlečnih izdelkov, slike in nazorno mlekarsko statistiko. Mlekarske zadrug nastopijo na razstavi skupno pod naslovom «Strokovna zveza mlekarskih zadrug». Vodstvo mlekarske razstave in prodaja mlečnih izdelkov stá dodeljeni mlekarskemu odboru z referentom banske uprave na čelu.

Ne gre.

Zdravnik: «Tako, Jakec, zdaj pa pokaži jezik! Pomoli ga iz ust, še bolj, še bolj!»

Jakec: «Ne gre več, gospod zdravnik, ker je zadaj prirasel!»

Lepa moda.

On: «Za božjo voljo, kaj si si pa napravila, da prihajaš domov z obližem na ušesu?»

Ona: «Z obližem? To je vendar moj novi klobuk.»

Najhujša kazen.

Profesor: «Kakšna je kazen za dvoženstvo?»

Dijak: «Dve tašči.»

Kakor se vzame.

Bolnik: «Gospod doktor, ali je res, da je slepič odveč?»

Zdravnik: «Kakor se vzame. Za bolnike dá, za zdravnike ne.»

Pri izpitu.

Profesor: «No, le nikar se ne bojte, mladi gospod. Ali vam dela moje vprašanje take težave?»

Dijak: «Vprašanje ne, pač pa odgovor, gospod profesor.»

Šimenc se je zavedal svoje veljave: «Enega bomo že potlačili, se je košatil. «Pet nas je več kakor eden...»

Razen poštarja je težila Bukovčane še druga skrb: Kaj bo napravil Čotar, ki se jim je izneveril. Ali bo izpovedal resnico in pokopal sosedo? Odpadniku ni zaupati. Čotar je hinavec.

Gorjanc ga je zagovarjal: «Čotar ne bo izdal nikogar, ako ga mi ne bomo izdali. To mi je obljubil s častno besedo.»

«Tedaj molčimo tako, kakor bi ga ne poznali», so sklenili soglasno, česar so se tudi držali.

Tako so se čedalje bolj resno pripravljali na tisti usodni trenutek, ko jim bodo rekli: «V imenu zakona!» Denar, kolikor jim ga je še ostalo, so skrbno poskrili. Vhod v gorsko votlino so zametali s kamenjem. Noči in dnevi so jim potekali v medsebojnem posvetovanju.

Dan pogube se je bližal naglo. Bukovčani so bili iznenadeni; orožniki so jih zajeli, ko so jih najmanj pričakovali. V vsako hišo se je zapičilo pazorno oko postave. Nihče se ni smel nikamor več geniti.

Babnika in Šimenca so orožniki najstrože prijeli. Denar so hoteli imeti in stroj za ponarejanje denarja. Zagrozili so jima z natančno oroškavo.

Skrbna pripravljenost in zavednost sta ohranili ponarejevalcem mirno kri in občudovanja vredno pogumnost. Čim hujši je bil pritisk, tem večja je bila odpornost. Omajale jih niso niti lepe besede. In tudi grožnjam se niso uklonili.

DOMAČE NOVOSTI

CENJENIM NAROČNIKOM.

Prosimo cenjene naročnike «Domovine», ki še niso poravnali naročnine za letos, naj store svojo naročniško dolžnost zdaj v mesecu avgustu, da ne bo pozneje nepotrebnih pisarij in nadležnega terjanja. Kdor nima več položnice, a je še dolžan, naj piše upravi lista, da mu pošlje drugo.

UPRAVA «DOMOVINE».

* Minister dr. Kramer na dopustu. Minister g. dr. Albert Kramer je nastopil svoj letni dopust, s katerega se vrne 1. septembra, ter prosi vse prijatelje, da mu v tem času ne pošiljajo pisem ne v Ljubljano ne v Beograd, ker bo odsoten iz dravske banovine.

* Bednostni sklad dravske banovine. V «Službenem listu dravske banovine» z dne 5. t. m. je izšla naredba s pravilnikom. Za kritje izdatkov bednostnega sklada je določenih dvest milijonov dinarjev. V to svrhu se bodo pobirale naslednje izredne banovinske davščine: 1.) davščina delojemalcem in delodajalcev; 2.) davščina na dobiček podjetij, zavezanih javnemu polaganju računov in na čisti dohodek obratov, naštetih v prvi skupini člena 42. zakona o neposrednih davkih; 3.) davščina na tantijeme, sejnine in podobno; 4.) davščina na zaslužek in na pokojnine oseb, ki niso pristojne na ozemlje kraljevine Jugoslavije, in 5.) davščina na ukoriščanje vodnih sil. Uredba s pravilnikom je stopila v veljavo s 1. julijem letos. S sredstvi tega sklada se bodo vršila manjša javna dela, da se zaposlijo nezaposleni.

* Pred volitvami v Delavsko zbornico v Ljubljani. V nedeljo se je vršila v Ljubljani redna skupščina Delavske zbornice. Na dnevnem redu je bila poleg poročil funkcionarjev razprava o novem volilnem redu. Novi volilni red je bil po daljšem, precej burnem razgovoru sprejet samo z večino glasov. Volitve v Delavsko zbornico se bodo najbrže kmalu vršile.

* Uspeli shodi JNS v Ljutomerskem srezu. Sreska organizacija JNS v Ljutomeru je imela te dni javen shod v Križevcih pri Ljutomeru, ki mu je predsedoval banovinski svetnik g. Skuhala. Na zboru so bili navzočni med drugimi narodni poslanec iz sosednega sreza g. Lovro Petovar,

narodni poslanec g. Jakob Zemljič in odposlanci sreske organizacije. Narodni poslanec g. Lovro Petovar je poročal najprej o razvoju vsedržavne stranke, nato pa izčrpno o delu narodne skupščine, ki je v sedanjih hudih časih že mnogo storila za omiljenje gospodarske stiske, dalje o agrarni reformi, trošarinskem zakonu in državnem proračunu ter je žel za svoja stvarna izvajanja splošno odobravanje. Narodni poslanec g. Jakob Zemljič je poročal o gospodarskem stanju v ljutomerskem srezu, o novem občinskem zakonu, ki določa velike občine, kjer dopuščajo to gospodarske, prosvetne in socialne razmere. Ostro je obsodil delovanje vseh, ki poizkušajo rušiti osnove naše skupne domovine. Banovinski svetnik g. Skuhala je pozival navzočne, naj se strnejo v vrste vsedržavne stranke JNS in pozabijo nasprotstva, ki so jim ločila. Zborovalci so vzeli vsa poročila z odobravanjem na znanje. Po obširni razpravi, v kateri je govorilo več domačinov, je bilo lepo uspelo zborovanje zaključeno z izjavo zaupnice in zahvale obema poslanecema.

* Kmečki praznik na Bledu se bo tudi letos vršil na dan Malega Šmarna 8. septembra. Priprave za to narodno manifestacijo, ki je lansko leto sijajno uspela, so že v teku. Prireditveni odbor je delo razdelil na več odsekov. Iz obširnega sporeda navajamo samo, da bodo prirejene razne razstave, predvsem živinska razstava in mlekarska in sirarska razstava, nastop in nagrajenje narodnih noš in velike konjske dirke. Ker letos prireditve na Krškem polju ne bo, bo zato tem večji kmečki praznik na Bledu, ki obeta zaradi tega prekositi vse dosedanje praznike.

* Prvi kmečki praznik na Murskem polju bo v nedeljo 3. septembra na Cvenu pri Ljutomeru. Ob četrti na 9. slovesen sprejem ministra gospoda Puclja in drugih gostov na postajališču v Ljutomeru, nato se razvije velik sprevod skozi Ljutomer v eno uro oddaljeni Cven. Pri sprevodu bodo gg. ministra, senatorje iz narodne poslance spremljali na Cven kolesarji, fantje v narodnih nošah na konjih, razne skupine vozov, društva, godbe in drugo občinstvo. V sprevodu bomo videli razne vesele narodne običaje in opravljanje različnega kmetijskega dela. Pokazati hočemo živo sliko iz življenja naših Muropljcev pri delu in oddihu. Takoj po prihodu sprevoda na Cven bo slavnostno zborovanje tamkajšnje Konjerejske zadrug, ki proslavi tega dne 25letnico svojega obstoja. Obenem hočemo manifestirati za našo

Orožniki so poizkusili pri ženskah, ki so navadno manj odporne. «Kje je denar?» so začeli poizvedovati.

«Denar? — Pravijo, da ga imajo celó kokoši...» je zabavljala Gorjanka.

«Pa vi ga tudi imate», je dejal mirno orožnik.

«Naj ga imam, saj sem ga potrebna...»

«Odkod ga imate? Kje ste ga dobili?»

«Ako ga imam, sem ga morala zaslužiti...»

Orožnika je zanimalo, kdo je denar ponarejal. Zenišče mu je na vsako vprašanje spretno odgovorilo. Nato je ukazal Babniku: «Pokažite ves denar, ki ga imate!»

Babnik mu je prinesel listnico, v kateri je bilo nekaj petakov in dva stotaka. Obenem mu je pokazal peščico kovanega drobiza.

«Ali je to vse?» je vprašal orožnik.

«Vse», je lagal Babnik.

«Kako ste prišli do denarja?»

«Prodal sem vola in dva prašiča...»

«Kdaj? Komu?» — Orožnik ga je trdo prijema.

Babnik je brez oklevanja navedel ime živinskega prekupevalca in kdaj se je izvršila prodaja. Orožnik je zapisal vsako besedo.

Potem se je lotil Minke, češ, naj mu pokaže, kje so shranjeni ponarejeni bankovci.

«Pri nas jih nimamo», mu je odvrnila.

«Pa ste jih imeli ter jih še imate...»

«Nimamo», je zavijala oči. «In jih tudi nismo imeli...»

«Z bankovci ste celó prižigali smotke», je očital gospodarju.

«Nisem. Bog mi je pričal!» se je rotil Babnik. «Kak hudobnež si je to izmislil!»

«Priče bodo dokazale. Proti vam imamo že toliko obtežilnega gradiva...»

Babnik je pozval sosedo za pričo: «Šimenc, ves čas si bil na veselici. Sedel si zraven mene. Kdaj sem prižigal smotke z novimi petaki?»

«Ti pa, ti», je dejal Šimenc posmehujoče. «Za vsak vinar se treseš, pa boš bankovce sežigal...»

«Možaka, nikar ne tajita», ju je posvaril orožnik. «To vama ne bo koristilo, marveč škodovalo.»

Potem je privijal Babnika: «Vasa razsipnost na predpustni zabavi je skrajno sumljiva. Tisti, katere ste obdarovali, niso molčali...»

Babnik bi se bil skoro začel hudovati na črno nehvaležnost, da mu ni Šimenc skrivaj odmignil in rekel namesto njega: «Med nami je mnogo nevoščljivcev, ki nas zavidajo zato, ker smo se opomogli. Ne vidijo pa naših žuljev in nočejo vedeti, da se trudimo od zore do mraka.»

«Denarja ne zna vsakdo izdelovati», je omenil orožnik.

«Mi ga pa znamo. Vola zredim, pa je denar v žepu. In stotak je izdelan.»

«Očka, zadeva je nekoliko drugačna... Gre le za denar, ki ste ga sami naredili...»

«Jaz? Še pisati ne znam, pa naj denar izdelam. To je nemogoče.»

jugoslovensko idejo in dati duška naši narodni zavesti. Izvršila se bo tudi razdelitev nagrad za premirane konje in govejo živino. Ob 13. bo skupen obed pri g. Katiki Rajhovi na Moti. Popoldne bo velika dirka, ki jo priredi Koló jahalcev in voznikov.

* **Dr. Anton Hrovat**, ordinarij bolnice križniškega reda v Ormožu, bo odsoten od dne 10. do dne 31. avgusta t. l.

* **Javna lekarna v Mozirju**. Lekarnarka gospa Zora Zoretova, rojena Vovškova, je zaprosila za predhodno postopanje za ustanovitev javne lekarnice v Mozirju.

* **Čebelarjem**. Čebelarjem, ki bodo prevažali svoje čebele na ajdovo pašo, sporoča Čebelarsko društvo v Ljubljani, da je izdala banska uprava posebno uredbo o prevažanju čebel na pašo, ki je objavljena v «Službenem listu» z dne 2. t. m. Preskrbite si «Službeni list», da vam bodo predpisani znani. Najvažnejše, odnosno najnujnejše delo vsakega prevažalca zdej je, da takoj prijavi svoje čebele pristojnemu županstvu tistega kraja, kamor misli prepeljati svoje čebele.

* **Oče kranjske harmonike je umrl**. V Celovcu je umrl v starosti 75 let g. Franc Lubas, ki je bil pravi oče kranjske harmonike. Prebival je v zadnjem času pri svojem sinu Robertu, ki si je po prevratu v Celovcu uredil lastno tvornico za izdelovanje harmonik. Pokojni Franc Lubas se je rodil v Spodnjem Dravogradu, preživljal pa je že svojo mladost v Ljubljani in se stari Ljubljanci še danes spominjajo z veseljem «depega Franceljna», ki je ob sobotah in časih tudi kar do ponedeljka v gostilni na Zgornjem Rožniku zabaval staro in mlado z igranjem na harmoniko. Leta 1881. je izumil poseben model diatonične harmonike, po katerem je začel izdelovati svoje sloveče instrumente najprej v rojstnem kraju, od leta 1913. pa v Slovenjgradcu, kjer si je zgradil moderno tvornico. Lubasova tvrdka je večkrat razstavljala z velikim uspehom svoje harmonike v Ljubljani in na tujih razstavah. Franc Lubas je bil tudi velik mladino ljub in se je tako udeležil vsake nagradne akcije, ki jo je «Jutro» uvedlo za mladino, na ta način, da je z veseljem in radodarnostjo prispeval «Jutrovim» ugankarjem za nagrade svoje imenitne harmonike. Prispeval je tudi k zadnjim božičnim nagradam. In tako razveseljujejo mnoge meščanske in kmečke hiše njegovi darovi. S svojim lepim značajem in s svojo radodarnostjo si je postavil najlepši spomenik.

* **Brez matere ni mogel živeti**. Ko je šel enega zadnjih večerov po Aleksandrovi cesti v Mariboru železniški delavec Ivan Podkrižnik s svojim tovarišem, se jima je pridružil na Glavnem trgu železniški sprevodnik Viktor Miklavžina s Pobrežja. Skupno je družba krenila proti državnemu mostu. Miklavžina je bil zelo potr in je pripovedoval svojim znancem, da ne bo mogel preboleti smrti svoje matere, ki mu je pred kratkim umrla. Dejal je celo, da ji bo v najkrajšem času sledil. Ko pa je družba dospela do sredine državnega mosta, je Miklavžina kriknil: «Zdaj pa zbogom!» in se bliskovito pognal čez ograjo v globino, kjer je našel smrt v valovih Drave.

* **Vprašanje spovedne molčečnosti**. Pred sodnikom poedincem okrožnega sodišča v Ljubljani se je vršila zanimiva razprava o vprašanju spovedne molčečnosti. Član Sokola Alojzij Tomec je bil 2. aprila letos v Dolu pri Litiji pri spovedi. Kaplan Josip Kapus ga je med drugim vprašal, ali je član Sokola. Na pritriljen odgovor je kaplan odvrnil: «To ste pa vsi s hudičem. Ti si špijon!» Proti kaplanu je bila podana ovadba zaradi prestopka po členu 4. zakona o zaščiti države. Obtoženi kaplan je tako v preiskavi kakor pri razpravi odklonil zagovor, češ, da ga v to veže spovedna molčečnost. Državni tožilec je proti njemu dvignil obtožbo zaradi prestopka po omenjenem členu zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi, ker je s temi besedami deloval proti Sokolu kraljevine Jugoslavije. Obtoženec k razpravi ni prišel, pač pa je njegov branilec prav tako navajal razloge spovedne molčečnosti ter naglašal, da se je zadeva vršila med štirimi očmi. Državni tožilec se je skliceval na sodbo apelacijskega sodišča v Ljubljani, ki je v neki kazenski zadevi izreklo, da za dejanski stan prestopka po navedenem členu ni potrebno, da so bile besede izrečene javno ali pred več osebami, marveč je tudi kazniva vsaka protizakonita propaganda, četudi se je zgodila med štirimi očmi. Sodnik poedinec je kaplana Kapusa obsodil na 3000 Din denarne kazni ali v primeru neizterljivosti na 50 dni zapore. Branilec je proti sodbi prijavil priziv.

* **Prijava šmarničnih trsov**. Občine objavljajo, da se na šmarnične trse plačuje banovinska davščina po 15 par od trsa. Zato se vsi, ki imajo vinograde in druga zemljišča posajena s šmarničnim trsom, pozivajo, da do 15. septembra prijavijo pristojnemu občinskemu uradu, v katerega okolišju imajo vinograd ali zemljišče, število šmarničnih trsov. Onim, ki bi ne hoteli poslati prijave pravočasno, se bo odmerila davščina na podstavi uvedenih pripomočkov z desetodstotnim pribitkom davčnemu zavezancu. Proti odmeri pri tožba ni dopustna. Vsi oni, ki so šmarnico precepili ali jo uničili, pa naj se prijavijo za nagrado.

* **Raketa povzročila požar**. V Dolu ob Savi je pretekle dni pogorelo obširno gospodarsko poslopje g. Ignacija Tomeca v Zaborštu. Na kraju požara je prispelo kot prvo domače gasilno društvo že čez nekaj minut ter takoj pričelo z reševanjem. Ne dolgo nato so prispela na pomoč še gasilna društva z Beričevega, Pšate, Podgorice in Dolskega. Medtem je prispela k požaru že tudi nevarnost. Medtem je prispela k požaru že tudi orožniška patrolja, ki se ji je javil med potjo že sam povzročitelj požara, neki letoviškar, ter pojasnil, da je streljal rakete z vojaško pištolo. Druga raketa je priletela na kostanj, stoječ poleg poslopja, se odbila na poslopje in ga takoj vžgala. Naključje je tem bolj čudno, ker je poslopje stalo dosti samotno. Požar je uničil podstrešje in mnogo krme. Škoda znaša lepe tisočake.

* **Nevaren požar**. Pred nekaj dnevi je začelo goreti gospodarsko poslopje posestnika Konrada Voda v Drstelji. Ogenj je uničil poslopje, kolarnico, živinski hlev, listnjak in svinjski hlev. Razen tega mu je zgorelo 1200 kg sena, slamoreznica in veliko gospodarskega orodja. Škoda je znatna, a z zavarovalnino krita.

* **Avto je ubil delavca Stegenška**. Na Šmartinski cesti v Ljubljani se je predzadnji ponedeljek zvečer pripetila huda nesreča. Sodavičar g. Simon Kunčič s Sv. Petra ceste je bil napravil popolno v družbi svoje žene, mehanika g. Ivana Kapeljna in njegove žene izlet z avtomobilom v St. Jakob ob Savi. Tamkaj se je pomudil s svojo družbo in sforjem g. Štefanom Grudnom več ur pri svojem odjemalcu g. Pečnikarju, nato pa se je družba zvečer vrnila nazaj proti Ljubljani. Šofer je vozil po cesti zunaj Ljubljane precej hitro. Ko pa je pripeljal dalje od Kolinske tvornice, kjer cesta poleg mitnice zavije pod železniški most, je brzino zmanjšal. Na ovinku je zavozil zaradi po-

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

«Prav za prav je zanimivo, kdo vam je pomagal. Odkod je bil tisti tujec, ki je prihajal ponoči v Bukovje?»

«Kdo neki bo hodil v hribe?» je odgovoril Babnik.

«Kak berač še včasih prideze», je dostavil Šimenc. «A takšni ljudje nič ne prinesejo, marveč le gledajo, kaj bi odneshi.»

«Kdo pa je kupoval živino v sosednjem okraju ter jo plačeval s ponarejenim denarjem?»

Babnik se je pobahal: «Mi imamo sami dovolj živine za prodajo.»

«Ljudje so vas poznali», je zvičajno poizvedoval orožnik. «Povejte naravnost, koliko denarja ste zamenjali.»

«Mi se ne ukvarjamo s takim opravilom», je zanikal Šimenc vsako krivdo.

Orožnikom je presedalo prazno besedičenje. Nastopili so strogo in odločno. Pozvali so Šimenc in Babnika, naj izpovesta resnico, ker sicer bodo izvedli hišno preiskavo.

«Kar iščite!» Babnik jim je hitel odpirat šrambe. Vedel je, da ne bodo ničesar našli.

Preiskava zares ni prinesla pričakovanega uspeha. O ponarejenem denarju ni bilo ne duha ne sluha. Nikjer ni bilo sledi, ki bi bila s ponarejanjem v kaki neposredni zvezi. Osumljenci so se že veselili, da so se srečno izmazali. Toda računali so brez krčmarja. Zgodilo se je, česar niso pričakovali.

Orožniki so zaključili zapisnik o preiskavi in ukazali Babniku, Šimencu in Gorjancu, naj se hitro preoblečejo.

«Zakaj?» Vsi trije so ostrmeli.

«Z nami pojdete!» se je glasil odgovor.

«Kam? Prepričali ste se, da smo nedolžni.»

«Povedli vas bomo tjakaj, kjer boste priznali, kar ste nam utajili...»

Osumljenci so se upirali: «Ničesar nismo zakrivali, zato ne moremo ničesar priznati... Kar nam očitate, je laž... Povejte nam, kdo nas je ovadil... Tožili ga bomo kot obrekljivca...»

Orožniki so nastopili v imenu zakona.

Tedaj so se vdali. Sprevideli so, da ni več izhoda. Pripraviti se je bilo treba na usodno potovanje. Šimenc in Gorjanc sta odšla domov po obleko. Vsakega je spremljal orožnik.

Rjave in Čotar nista bila med obdolženci. Tamkaj orožniki niso izvršili preiskave. Sosedje ju iz previdnosti nišo izdali. Čotarja so se bali, ker jih je pustil na cedilu, a Rjave je bil boječ in nepreviden v besedi. Denarne zadeve je vodila njegova žena, ki je pa tisti dan nekam odpotovala.

Babniku je bilo bridko pri srcu, ko se je poslovil od doma, na katerega je bil navezan z dušo in s telesom. «In sedaj, ko se ženimo!» je ječal. «Kdo bo vse prav uredil!» — Mož ni nikomur popolnoma zaupal. Niti svoji ženi, ki je bila prav tako skrbna in varčna. Če ga le nekaj ur ni bilo doma, se mu je videlo vse narobe. Zdej pa mora oditi in nič ne ve, kdaj se bo vrnil.

«Ali naj vas počakamo s poroko?» je ihtela Minka. «Brez vas res ne moremo narediti.»

«Prijetno bi bilo, če bi bili skupaj... Kako zares sem se veselil tega dneva!»

«Toda oklici?» je zaskrbelo hčerko.

«Nerodno je, nerodno... Oh, da se je moglo to zgoditi!» V Babniku je zahreščalo, kakor zahrešči drevo, kadar potegne močan veter. Ko se je pomiril, je določil: «Minka, kar speljite do konca... Lojze naj pomaga materi pri gospodarstvu... Oba jo podpirajta, da ne omaga...»

Ko je slišala mati njune zadnje besede, je obupno zajokala. Oklenila se je svojega moža ter ga ni hotela izpustiti.

«Kdo bi jokal!» je osrečeval Šimenc samega sebe in žaluječe svoje. «Saj se bomo kmalu vrnili. Še ta teden se bomo videli in potem bomo obrekljivcem navili uro...»

Po kratki poslovitvi so morali oditi. Babniku so se tresle noge, ko je stopil čez prag domače hiše. Tudi Gorjanc je bil silno poparjen. Šimenc pa je odhajal, kakor bi šel na semenj. «Pa poizvedujte, kaj bo kdo rekel», je še naročil domačim pred odhodom.

Možje naprej in orožniki tik za njimi, tako so stopali z zmernimi koraki navzdol v dolino. Na cesti vstric Potočja so se ustavili. Po stezi jo je mahal orožnik; ob njem je stopal mladenič s pobešeno glavo. Tudi Potokarjeva Lojzeta je zgrabila roka pravice. Ves je bil prepaden in objokan.

(Dalje prihodnjič.)

sute ceste precej na desno. Prav tu pa je prišel nasproti neznan moški, ki je prečkal cesto. Neznavec se je pojavil pred vozom prav nenadno. Šofer ni mogel pravočasno zavreti. Sunek je odbil moškega po tleh. Šofer, prepričan, da se je pripetila nesreča, je kmalu nato ustavil vozilo. Na mestu se je jela takoj zbirati množica ljudi, ki so svetili ponesrečencu v obraz in na grozo opazili, da ima prebito glavo in da so mu izstopili možgani. Družba v avtomobilu je vsa prestrašena izstopila. Takoj so naložili ponesrečenca na avto in mehanik g. Ivan Kapelj ga je odpeljal proti bolnišnici. Vsaka pomoč pa je bila zaman. Ponesrečenec je že uro zatem umrl. Policija je potem ugotovila, da je ponesrečenec Miha Stegenšek, delavec, star 31 let, doma iz Gladkonj pri Sevnici, stanujoč v Novih Jaršah.

* **V dveh dneh dva velika požara.** Predzadnje nedeljo zvečer je nastal velik ogenj pri posestniku Bobnarju v Lahovičah. Goreti je pričelo v lesenem gospodarskem poslopju, ki je bilo seveda takoj v ognju. K sreči so bili gasilci takoj na mestu in so preprečili, da ni zgorela tudi hiša. V noči na predzadnji torek pa je zadela požarna nesreča vas Nasoviče, ki leži severno od Komende. To je bil največji požar, kar jih je bilo zadnja leta v kamniškem srezu, saj je naenkrat zgorelo osem poslopij. Goreti je pričelo najprej pri posestniku Janezu Pogačarju v Nasovičah, po domače pri Slanovcu. Ogenj je nastal v drvarnici. Domači so že vsi počivali, ko jim je prišel nekdo povedati, da gori. Ves trud, da bi pogasili ogenj, je bil zaman. Ognjeni jeziki so se kmalu razširili iz drvarnice na gospodarsko poslopje, ki je bilo polno krme in slame. Pod in šupa sta bila naenkrat v takem ognju, da niso mogli rešiti niti nove mlatilnice in slamoreznice, le vozove so s težavo oteli. V tem delu vasi stoji skoro na kupu šest hiš z gospodarskimi poslopji. Hiše so zidane in krite z opeko, gospodarska poslopja pa po večini lesena. Kakor blisk se je ogenj razširil na vsa ta poslopja, da prestrašeni vaščani niso vedeli, ali naj bi omejevali požar ali reševali iz hiš. Na kraj požara je prihitelo več gasilnih društev, ki so z velikim trudom omejila požar. Ogenj je uničil pet skednjev, dva hleva in eno hišo ter hudo prizadel pet gospodarjev, ki jim pravijo po domače: Adamovec, Birt, Francis, Zimenč in Slanovec.

* **Požar v Dravljah.** Predzadnje sredo ob 2. uri zjutraj je nastal v Dravljah velik požar. Goreti je pričelo gospodarsko poslopje stavbnika Edvarda Černiča. Poslopje, v katerem je bilo spravljenih 12 voz sena, 17 kubičnih metrov drv, mnogo parketov in raznega orodja, je bilo takoj v plamenih, ki so švigali visoko pod nebo. Na klic sosedov so kmalu prihiteli draveljski gasilci, ki sicer gorečega poslopja niso mogli rešiti in so se omejili le na reševanje sosednih zgradb in poslopij. V veliki nevarnosti je bila sosedna drvarnica in hišica upokojenega župnika g. Nikolaja Žuglja, ki živi v Dravljah. Gasilci so polivali drvarnico z vodo, da se je plameni niso mogli prijeti, čeprav je bila samo pet metrov oddaljena od gorečega poslopja. G. Černiču je gospodarsko poslopje pogorelo do tal obenem s konjskim hlevom. Za draveljskimi gasilci so prihiteli na pomoč tudi gasilci iz Zgornje Šiške. Ogenj je nastal najprej v podstrešju poslopja. Zato domnevajo, da je ogenj zanetil kak hudobnež ali pa kdo, ki je v senu prenočeval, pa je kadil cigareto.

* **Samomor v Poljčanah.** Pri župniku Cilenšku v Poljčanah je bil zaposlen za hlapca 45letni Anton Koradžija. Zadnje čase je bil pa mož zelo potrt in zmeden. Predzadnje nedeljo zvečer so ga pogrešili. Po daljšem iskanju so ga našli obešenega na podstrešju. Vzrok samomora je bila neozdravljiva bolezen.

* **Dva kopalca sta utonila.** V nedeljo je Sava zahtevala že drugo svojo žrtev pri Ljubljani. Pri izlivu Gameljščice v Savo se je kopal Jakob Lister, po rodu iz Breznice pri Kobaridu, stanujoč v Peričevi ulici. Drugi kopalci so ga videli, kako je plaval po Savi in se je začel potem nenadno potapljati. Ker je bil precej oddaljen, je bila vsaka pomoč nepozna. Lister se je še trikrat pokazal

na površini, nato pa izginil. — Krka pa je v nedeljo zahtevala svojo prvo letošnjo žrtev. Pod jezom v Zagradcu je utonil posestnikov sin Jože Papež, ki je zašel v globine, a plavati ni znal.

* **Smrt pod vlakom.** Iz Velike Nedelje nam pišejo: Na prelazu za pešce čez železniško progo kakih 200 m nad postajališčem Veliko Nedeljo se je pripetila 31. julija smrtna nesreča. Posestnika Petkova iz Draškelna se je vračala s polja domov čez omenjeni prelaz prav v trenutku, ko je privozil popoldanski osebni vlak iz Maribora. Proga je na tem mestu izpeljana čez polje brez kakršnegakoli drevja, ki bi oviralo razgled. Ponesrečenka je nesla košaro krošnirja ter se ni ozrla, prihajajočega vlaka pa ni slišala, ker je bila gluha. Sredi med tračnicami jo je pograbila lokomotiva, ki jo je strašno razmesarila. Pokopali so jo na domačem pokopališču.

* **Velik požar v Mokronogu.** Te dni je gorelo v Mokronogu pod goro, kjer je imel g. Kolenc velik kozolec in skladišča za oglje. Najbrž je zažgala hudobna roka. Pogorelo je vse. Sreča je bila, da ni bilo vetra, ker bi sicer gotovo pogorele tudi hiše na gori. Gasilci so se omejili samo na obrambo blizu stojišč poslopij.

* **Zgorel je velik mlin.** V noči na predzadnje sredo je na doslej nepojasnjen način nastal požar v valjčnem mlinu Petra Györkesa v Lutvercih pri Gornji Radgoni. Bil je enopadstropni pretežno leseni mlin. Vsaka pomoč je bila izključena. Gospodar in njegov pomočnik, ki sta spala v mlinu, sta se komaj rešila s skokom skozi okno, ker sta opazila požar šele v trenutku, ko je bil spodnji del pri vohu že v plamenih. Na kraj nesreče so prispeli gasilci iz Apač in avstrijski gasilci iz Radgone. Lastnik, ki je mlin kupil šele pred nekaj leti, trpi navzlic visoki zavarovalnini precejšnjo škodo. Do leta 1932. je namreč mlin preuredil in opremil z modernimi valjčnimi stroji. Razen tega je bilo ob času nesreče v mlinu za cela dva vagona žita in moke.

* **Drava vrača svoje žrtve.** Pred dnevi je izginil brez sledu zdoma 50letni posestnik Josip Grmek iz Rošpoha. Njegovo truplo je naplavila Drava na svojem desnem bregu v Zlatoličju na Dravskem polju, kjer je bilo najdeno in pokopano na tamkajšnjem pokopališču.

* **50dinarski panarejenci.** V Dornavi so ptujski orožniki dognali, da krožijo ponarejeni 50dinarski kovanci, ki jih pa že na prvi pogled spoznaš, da so ponarejeni, ker so izdelani iz aluminija, pomešani s svincem in temnejše barve in tudi mnogo lažji od pravih. Razen tega je napis ob robu slabši.

* **Nočni požar.** V noči na soboto je nastal požar v zidanci Lapa Jožeta v Gradišču. Gasilci so prišli le od Dobrave, pa so se vrnili, ker je bil ogenj svoje delo že opravil. Posestnik trpi precej škode, ki je delno krita z zavarovalnino.

* **Nesreča z dinamično patrono.** Te dni so bili poklicani mariborski reševalci v Podovo pri Račah. Tam je 66letni posestnik Franc Herga s kladivom razbijal po dinamični patroni, ki se mu je nenadno razletela in ga strahovito razmesarila. Prepeljali so ga v mariborsko bolnišnico.

* **Samomor Slovenke v Zagrebu.** V eni zadnjih noči je izvršila v Zagrebu samomor 43letna Antonija Težakova, pristojna v Crnomelj. Žena je živela v zadnjem času v veliki bedi. Pred kratkim se je ločila od svojega moža.

* **Hudi nesreči.** Te dni je šla 22letna služkinja Minka Mežnarjeva iz Ihana proti domu. Mimo je privozil trgovec Rudolf Pavič z vozom in jo podrl. Voz je šel nesrečni služkinji čez trebuh in je nezavestna obležala. Prepeljali so jo v ljubljansko bolnišnico, kjer so ugotovili hude notranje poškodbe in nevarne poškodbe na glavi; zlomljeni ima tudi obe nogi. Njeno stanje je zelo resno. Na Brezovici je v divjem diru s kolesa padel 33letni kamnosek France Pikec in dobil tako hude notranje poškodbe, da je nezavestno obležal. Njegovo stanje je nevarno.

* **V Temenici je utonil komaj 23letni mladenič,** sin posestnika Kresala Franca iz Velike Sevnice pri Trebnjem. Za njim žalujejo starši, bratje in sestre.

* **Strela je vžgala gospodarsko poslopje.** Te dni je nenadno nastala okrog Kostanjevce nevihta, ki je povzročila precej škode. Toče sicer ni bilo in tudi potrebnega dežja ne mnogo, pač pa je gorelo. Strela je udarila v gospodarsko poslopje posestnika Franca Brsana v Orehovcu, ki je do tal pogorelo. Vaščanom in gasilcem se je zahvaliti, da se ogenj ni razširil še na druga poslopja.

* **Vrhničan je treščil v kmečki voz.** Pred dnevi zjutraj se je peljal posestnik Janez S. z Brezovice z enovprežnim vozom na njivo, da naloži požeto pšenico. Na vozu sta sedela poleg njega dvoletna hčerka Francka in triletni sinček Štefan. Na svoji poti je moral kreniti z državne ceste in prekrižati vrhniško železniško progo. Prav ko je voz križal progo, je pripeljal z Vrhničke proti Brezovici vlak, katerega stroj je razbil voz in vrgel vso trojico nekaj metrov proč v bližnji jarek. Posestnik se je k sreči le malo opraskal po rokah, mali Štefan ima tudi samo neznatno poškodbo na glavi, medtem ko se je hčerka Francka onesvestila in je drugega jutra umrla za notranjimi poškodbami.

* **Letalska nesreča pri Crikvenici.** Te dni se je v Crikvenici zgodila letalska nesreča. Letalo «Zagreb», ki ga je vodil pilot Čanič in v katerem je bil tudi blagajnik zagrebškega Aerokluba Dragotin Häckel, je 1. t. m. okrog 19. ure startalo za povratek v Zagreb. V višini 100 m je najbrže nastala napaka v motorju in je letalo nato treščilo na tla. Blagajnik Häckel je postal žrtev nesreče, pilot Čanič pa je bil hudo ranjen.

* **S kolesom pod vlak.** Pred vasjo Zemljakom blizu Varaždina je zavozil kmet Josip Posavec zvečer s kolesom pod vlak, ki mu je odrezal obe nogi. Vse kaže, da si je mož hotel končati življenje.

* **Grozna najdba v ribniku.** Kopalci so v Betnavskem ribniku pri Mariboru, kjer je kopanje v ostalem oblastveno prepovedano, te dni našli bel zavoj, v katerem je bilo že skoraj docela razpadlo truplo novorojenčka. Studenški orožniki so ugotovili, da ga je vrgla v vodo v pretekli zimi dekla Albina Križanova. Lani jeseni je Križanova rodila nezakonsko deklico, ki se je je rešila s tem, da jo je vrgla v ribnik. Križanova je bila kmalu po zločinu prijeta in obsojena na daljši zapor.

* **Grozen zločin ciganov.** Blizu vasi Ribarja so se ustavili cigani in ostali tam nekaj dni. Pred dvema tednoma se je zbralo pred ciganskimi šotori več otrok, ki so gledali medveda in opico ter se s tem zabavali. Med ostalimi je bila tudi lepa osemletna deklica Jovanka, hčerka Radomira Vladislavljeviča. Cigani, štirje moški, štiri žene in nekaj otrok, so opazovali otroke in se nekaj med seboj pogovarjali. Posebno pažnjo so posvečali mali Jovanki. Deklica je naenkrat začutila, da jo boli glava, zato je legla nedaleč od šotorov pod drevo in zaspala. Ostali otroci so se razšli, cigani pa so zavili Jovanko v cunje, jo vrgli na voz in v divjem diru odhiteli skozi vas. Ko je mati pogrešila otroka in slišala, da je Jovanka zaspala blizu ciganskih šotorov in da so cigani izginili, je začela glasno jokati. Kmet Dragoljub Nikolič je videl, kako so cigani odšli in kako so položili otroka na voz, mislil pa je, da je to ciganski otrok. Šele tedaj je spoznal, da je bila to Jovanka. Zato je zdajci uvedel zasledovanje. Kmetje so jo na konjih vdrli brž za cigani, ki pa so, ko so zapazili zasledovalce, pustili voz in konje na cesti ter zbežali v gozd. Ko so kmetje prihiteli do voza, se jim je nudil grozen prizor. Iz Jovankinih oči je tekla kri, eno njeno oko je bilo popolnoma iztaknjeno, krog drugega pa je bilo več vbodljajev. Obe nogi sta bili prelomljeni in zvinjeni. Dekletce je povedalo, da jo je oslepila neka ciganka, neki cigan pa ji je položil čez svoja kolena nogi in ju prelomil. Na vozu so našli še drugega pohabljenca, starega 18 let, ki je dejal, da so tudi njega pred sedmimi leti ukradli cigani, ga oslepili in mu zlomili noge. Kmetje so postali ogorčeni. Obkolili so gozd, da bi jim zločinski cigani ne ušli. Naposled so jih srečno našli. Če bi v tistem trenutku ne prišli orožniki, bi

gotovo niti en cigan ne ostal živ. Tako pa je dobila udarec po glavi samo ciganka, ki je oslepila Jovanko. Toda ta udarec je bil tako silen, da ciganka skoraj gotovo ne bo ostala pri življenju. Vse cigane so orožniki zajeli in zaprli.

* **Ponarejalec pred sodniki.** Te dni se je vršila pred mariborskim malim senatom razprava proti nekemu Jovanu Popoviću iz Beograda in njegovima dvema žrtvama, posestnikoma Janškoviču in Turšaku iz Polance pri Ptuju. Letos januarja je izvalil Popović od imenovanih pod pretvezo, da bo delal angleški denar, 12.000 Din. Spravil je oba ob denar in zdaj še pred sodnike. Ti so obsodili oba posestnika na šest mesecev zopora in dve leti izgube časti, vse skupaj pogojno na pet let. Pač pa je dobil Popović eno leto strogega zopora, in to ne pogojno.

* **Požig iz maščevanja.** Pred mariborskim sodiščem se je te dni zagovarjal Ivan Miki iz Zikarcev, ki je bil obtožen, da je 1. julija zažgal Kolkoljevo viničarijo v Zikarcih, v kateri je stanoval viničar Jernej Škofic. Požig je izvršil iz maščevanja, ker ga je Škofic obdolžil, da mu je ukradel kokoš. Zvečer je vtaknil v slamnato streho gorečo cigareto, od katere se je vnela slama. Viničarija je pogorela do tal. Škofica, ki ga je ogenj zatekel v spanju, pa so sosedje komaj rešili iz gorečega poslopja. Obtoženec je dejanje pred sodniki priznal. Obsojen je bil na štiri leta robije, tri leta častne izgube in na odškodnino 2500 Din, ki jo mora plačati Škofiču.

* **Krvava ljubekenska žaloigra.** Nedavno je v Hrušici pri Jesenicah France Črnologar ustrelil mlado Angelo Kobentarjevo, ki je bila njegova izvoljenka, a so v zadnjem času njune zveze motili neznani vplivi in dogodki. Fant je dekle pričakal na potu ter jo po razburljivem razgovoru ustrelil. Izkušal si je že tedaj vzeti življenje, pa mu je orožje odreklo. Pred zasledovalci je utekel v hribe in potem v samoti izvršil svoj samomorilni naklep.

* **Krvav zaključek popivanja.** V neki gostilni pri Sv. Martinu na Dravskem polju je popivala večja družba. Med glasne pive, ki so bili tudi zelo bojeviti, sta stopila dva orožnika. Pivci, ki so se prav tedaj pripravljali na medsebojni pretep, pa so navalili na orožnika in so enemu iztrgali iz rok tudi puško. Drugi orožnik se je moral braniti s samokresom in sta strela zadela posestnika Josipa Postraka in njegovega sina. Oče leži hudo ranjen v mariborski bolnišnici, sin pa je odnesel le lahko rano.

* **Dve tatinski ciganki** sta nedavno obiskali delavko Minko Ramšakovo v njenem stanovanju v Zavodni pri Celju. Ponudili sta se Ramšakovi, da ji bosta prerokovali srečo. Ramšakova sprva ni hotela o tem ničesar slišati, potem pa je le privolila. Ena ciganka ji je jela prerokovati in jo je z govorjenjem zamotila, medtem pa je stopila druga ciganka neopazeno v sobo ter ukradla Ramšakovi dve pogrinjali za posteljo, namizni prt in pogrinjalo za nočno omarico. Ciganki sta se poslovili in jo mahnili proti Teharju. Ramšakova je šele čez nekaj ur opazila tatvino in jo prijavila policiji.

* **Uboj v Leskovcu pri Krškem pred sodiščem.** V Leskovcu pri Krškem so bili ljudje še ob koncu aprila zaposleni z delom po vinogradih. Tako tudi na dan 1. maja. Najeti kopači, ki so delali po vinogradih raznih posestnikov, so se proti večeru skupno vračali iz vinskih gor. Ta večer sta med potjo v vas imela posebne pogovore Miler Franc in Žnidaršič Vinko, ki je od prvega kupoval konja. Iz teh kupčijskih pogovorov se je izcinil prepir, katerega povod je bila Žnidaršičeva razburljivost. V ta prepir se je vmešal še 27letni kolarski pomočnik Romih Ivan iz Cerkelj, ki je skušal Žnidaršiča miriti. Poslednji je Romiha sunil od sebe in mu zagrozil. «Toliko vas ni Gorivškova mati rodila, da bi vas nočoj ne postrelil.» Po teh besedah je Žnidaršič segel z roko v zadnji hladni žep. Tedaj je skočil proti njemu Romih in ga s kopačico udaril s tako silo po glavi, da je Žnidaršič takoj obležal. V bolnišnici je bil poškodovanec sicer operiran, vendar mu življenja niso mogli ožeti. Kot krivec Žnidaršičeve nasilne smrti

se je moral zagovarjati pred novomeškim kazenskim senatom obtoženec Romih Ivan, ki je dejanje odkrito priznal in se branil s tem, da je bil ubiti proti njemu preveč nasilen. Dejal je tudi, da ga je hotel le malo udariti, pri čemer pa ga je preveč zadel. Sodišče, ki je upoštevalo vse olajšilne okolnosti, je Romiha obsodilo na šest mesecev strogega zopora.

* **Velik vlom v viničarijo.** Nedavno je bil izvršen vlom v viničarijo v Gorenjskem vrhu v Halozah, katere lastnik Felfer Ferdinand stanuje v Judendorfu pri Gradcu. Vlomilci so enostavno razbili s krampi in motikami oknice in šipe ter pobrali do malega vse, kar so lahko odnesli s seboj: več zavitkov sveč, naboje za samokres, razne prte, moške in ženske obleke, cigarete in vinogradniško orodje.

* **Ubijalec pred sodniki.** Pred mariborskim malim kazenskim senatom se je zagovarjal 26letni delavec Jože Jelušič, ki je v noči na 3. julija ustrelil na Pobrežju iz samokresa Antona Butolena. Tisto noč je odhajal Jelušič v družbi prijateljev domov. Med potjo je za zabavo streljal s samokresom v zrak. Srečali so se z delavcem Feliksom Repom in pokojnim Butolenom. Oba sta Jelušiča ustavila in zahtevala pojasnila, zakaj strelja. Baje se je Butolen Jelušiča tudi dejansko lotil. Ta je potegnil samokres in sprožil, Butolen je bil nevarno ranjen in je kmalu nato v mariborski bolnišnici umrl. Jelušič se je pri razpravi zagovarjal s silobranom, kar je senat tudi upošteval in ga obsodil samo na poldrugo leto strogega zopora.

* **Zalosten dogodek v Bršljinu.** Primorskemu rojaku Petru Boletu je umrla žena. Ko je ležala na mrtvaškem odru, mu je Amerikanec Janko Matevž rekel nekaj žaljivega o njegovi ženi. Boleta je to močno užalilo in v trenutni jezi je navalil na Matevža. Zlomil mu je štiri rebra na levi strani. Matevž pa zaradi starosti ni mogel preboleti bolečin. Dobil je pljučnico in čez nekaj dni je umrl. Bole je bil odveden v zapor.

* **Žrtev babiškega mazaštva.** Nedavno je policija v Mariboru prijela neko babico zaradi odpravljanja telesnih plodov. Zadnja žrtev njenega mazaštva, neka 21letna brezposelna uradnica, je zaradi izkrvavitve v bolnišnici umrla.

* **Z noži in sekirami.** V nedeljo je nastal v Šmartnem v Tuhinu na veselici hud pretep med pivci in je brezposelnega delavca Valentina Pestotnika nekdo sunil z nožem v trebuh in v hrbet. Njegovo stanje je precej resno. K upokojenemu rudarju Juliju Zevniku v Zeljni pri Kočevju je prišel Ivan Stalzer, s katerim se je Zevnik sprl. Med preprirom je rudar postavil Stalzerja pod kap, ta se je pa kmalu vrnil oborožen s sekiro. Oplazil je Zevnika s sekiro tako močno, da mu je presekalo desnico. Na Rudniku je bil napaden 19letni voznik Anton Klemenčič, ki ga je nekdo z nožem sunil v levo in glavo.

Ljudsko vseučilišče

Sadje ima zdravilno moč

Ne le otroci, temveč tudi odrasli ljudje hrepene zlasti v poletni vročini po sadju, ki jih osveži in ki ima zelo prijeten okus. Sadje je tudi zdravilno in ga pri nekaterih boleznih skoraj ne moremo pogrešati. Zdravilna moč sadja je bila znana in priznana že v starih časih. Tako so zdravniki že davno priporočali breskve slabokrvnim ljudem. Ribezelj je bil priznan kot zdravilno sredstvo proti revmatizmu. Naj pa že vpliva sadje blagodejno na razne bolezni ali ne, nekaj je nesporno, namreč to, da spada med najbolj zdravo hranilo. Sadje je zdravo že zato, ker zmanjšuje potrebo drugih živil, kar je zdravim ljudem zelo dobro došlo, kajti ljudje zbole čisto zaradi tega, ker se preobjedó. Američani, ki jedo mnogo sadja, pravijo, da si človek samo z njimi ohrani telesno gibčnost in dolgo mladost. Če bi se moral človek s poapnjenimi žilami ali revmatizmom postiti 24 ur, in sicer večkrat v presledkih, bi pač ne vzdržal lahko.

Post si pa olajša s sadjem, ki želodec in čreva sicer napolni in uteši lakoto, nikakor jih pa ne obteži. V sadju so tudi redilne snovi, kakor vitamini in sladkor, in sicer v zadostni množini. V grozdju je do 25 odstotkov sladkorja. Sadje učinkuje blagodejno tudi zato, ker odvaja iz soka in tkanin človeškega telesa kislino, kar je je odveč.

Ostane še vprašanje, ali vplivajo blagodejno na bolnega človeka samo posamezne vrste sadja ali pa jemo lahko vse sadje po vrsti, kakor dozoreva. O jagodah se govori, da jih nekateri ljudje ne smejo jesti, češ, da dobe po telesu izpuščaje. Ljudje, ki niso občutljivi za jagode, se lahko mirno zdravijo z njimi, ker zelo dobro vplivajo na revmatizem, protin, želodčne kamne in pesek v moči. Pri takem zdravljenju pojemo na dan 300 gramov jagod ali naenkrat ali v kratkih presledkih pred drugo jedjo.

Splošno znano je, da so zelo zdrava tudi jabolka, zlasti pri bolezni mehurja in protinu. Hruške sicer lahko nadomeste jabolka, toda ne zadostno. Jabolka je vedno dovolj in jih ni treba nadomeščati z drugim sadjem. Zdaj priporočajo zdravniki tudi zdravljenje z grozdnim sokom. Zdravljenje z grozdom vpliva na izmenjavo snovi, odvaja iz moče kislino, kolikor je je preveč, in pospešuje delovanje mehurja. Grozdje je zelo redilno že zato, ker ima v sebi mnogo sladkorja. Priporoča se približno po pol kilograma grozdja takoj zjutraj na tešče, pred obedom in pred večerjo.

Posebno zdravilno moč pripisujejo že izza šestnajstega stoletja pomarančam, o katerih se trdi že izza pradavnih časov, da človeka pomlajajo in preganjajo razne bolezni. O njih se splošno govori kakor o zdravem sadju, nikakor pa ne kakor o zdravilnem sadju za izvestne bolezni. Pomaranče so nedvomno zelo zdrave, saj je v njih kakor v grozdju mnogo sladkorja in vitaminov. Priporočljive so zlasti za otroke, ker so lahko prebavljive. Limone so prišle v modo za revmatike, ki jih nekateri porabijo do 30 na dan. Pač pa so pomaranče in limone nevarne za zobe, ker jih razjedajo, seveda če jih preveč jemo. Zato je bolje, piti samo pomarančni ali limonov sok, ki zobem ne škoduje.

IZ POPOTNIKOVE TORBE

SLOVENJEGORIŠKO PISMO.

S v. A n a v Slovenskih goricah, avgusta.

Ze dolgo ni glasu iz našega obmejnega kraja. Pa še se gibljemo, toda bolj skromno. Sadja nimamo, nekaj malo hrušk in češpelj bo. Po vinogradih kaže bolj na malo, in še to napada oidij. Vendar pa ljudstvo kljub hudim časom zaupno čaka boljših časov.

V soboto 22. julija zgodaj zjutraj je nastal požar v gospodarskem poslopju posestnika Repoluska. Ogenj je bil gotovo podtaknjen. V nekaj minutah je bila na licu nesreče motorna brizgalna tukajšnjega gasilnega društva, ki je pogasila požar. Rešiti se ni dalo mnogo, ker je bilo vse lesono. Ob tej priliki se je brizgalna tako močno pokvarila, da samo popravilo stane nad 4000 dinarjev.

Na praznik domače zavetnice sv. Ane 26. julija, je dobila župnijska cerkev dva nova zvonova, ki sta res v ponos in čast župljanom. Lep in došjojen je bil prejšnji dan sprejem. Botri zvonov so bili domačini, med temi naš priljubljeni rojak g. dr. Mitterer iz Gradca, zidarski mojster g. Župec in posestnika gg. Majerič in Sirk.

Tudi za ceste se skrbi. Že nekaj dni gradi sreski cestni odbor mariborski cesto po vrhu Kremberga proti Sv. Lenartu. To je ugodna prilika, da si naši delavci zaslužijo vsaj nekaj denarja, prebivalci sami pa pridejo enkrat do boljše ceste, ki je tu nujno potrebna.

Za 10. septembra se pripravljajo sokolska četa na telovadni nastop s pomočjo sosednih društev. Domačini kakor sosedje se že sedaj vabijo, da posejijo to prireditvev. Tudi gasilno društvo se pripravljajo na blagoslovitev novega gasilnega stave.

Prva pomoč utopljenecem

Ker zavisi od časa, ki je prešel od potopitve do začetka umetnega dihanja, rešitev utopljenca, zato je treba pričeti čimprej s tem. Priporočljiv je ta-le način: Ponesrečenca, ki ne diha več, položi vodoravno na trebuh in mu glavo obrni malo na stran, da so usta in nos prosti. Pod prsi mu položi zloženo suknjo. Nato poklekni poleg njega ali z razkroženimi nogami preko njega z obrazom proti njegovi glavi, položi svoje roke plosko ob strani v bližino njegovih zadnjih reber in stiskaj spodnji del njegovega prsnega koša. Stiskaj sprva počasi, potem bolj in bolj, pri čemer se opiraj čedalje bolj na roke. Nato počasi popusti in ponovi ta postopek vsake štiri do pet sekund, dokler ne nastopi naravno dihanje. Če se dihanje pozneje spet ustavi, prični znova. Umetno dihanje je glavno, a če so prisotni še drugi ljudje, naj istočasno, ne da bi se končali poizkusi z umetnim dihanjem, razrežejo mokro obleko z utopljenčevega telesa, odrgnejo telo z vročo flanelo in ogrejejo noge. Nikakor pa naj se ne daje ponesrečencu karkoli v usta, dokler se ne pojavi naravno dihanje.

PREKMURSKI GLASNIK

Hudo neurje nad Prekmurjem in Medmurjem. Predzadnji terek popoldne je divjalo nad Prekmurjem in Medmurjem hudo neurje. Obenem je razsajal močan vihar, ki je lomil drevesa, prevrtil vozove in pustošil polja in vinograde. V Varaždinu in Čakovcu so bile ulice zaradi naliva naenkrat vse pod vodo. Med ploho je močno udarjala strela, ki je poškodovala več zgradb.

Bitka med Avstriji in Prekmurci. Pred malim senatom v Mariboru se je zaključila te dni zgodba o krvavem žegnanju v Cankovi, ki se je pričela 19. marca. Na cerkveno slovesnost v Cankovi je prišlo tudi mnogo ljudi iz sosednje Avstrije, med njimi trije bratje Martinci. Med Avstriji in domačini je prišlo do pretepa, v katerem je Alojzij Martinc sunil z nožem Josipa Fenoša v hrbet. Ranjenec je v nekaj dneh izdihnil. Martince so orožniki prijeli na poti, ko je šel proti domu, ter ga izročili našim sodnim oblastvom. Pri sodbi je sodišče upoštevalo obtoženčovo neoporečnost ter mu dali tri leta strogega zapora.

NAŠI NA TUJEM

Veliko število slovanskih priseljencev v Franciji. Odkar Severna Amerika zapira meje priseljencem, se iz evropskih držav zelo selijo v Francijo. Tako ima v zadnjem času ta država največ priseljencev iz slovanskih držav. Priseljenci v Franciji so leta 1911. šteli samo 2-8 odstotka vsega francoskega prebivalstva, prvo leto po vojni pa je bilo v Franciji že 1.417.400 tujih naseljenecov, kar znaša že 3-7 odstotka. Po zadnjem štetju je priseljencev v Franciji že preko 7 odstotkov prebivalstva. Od leta 1906. do 1911. je število le postopno naraščalo in so med priseljenci zavzemali prvo mesto pripadniki sosednjih držav: Italije, Belgije in Španije, takoj za njimi pa pripadniki slovanskih držav. Po vojni število priseljencev naglo narašča in vedno več je med njimi Slovanov. Po podatkih iz leta 1926. je bilo v Franciji naseljenih 527.165 Slovanov. Tako so Slovani sestavljali 17-7 odstotka vseh priseljencev in osvojili drugo mesto. Priseljenci iz Poljske prebivajo po večini na severu in vzhodu Francije v industrijskih krajih; komaj četrtina njih je razpršena po drugih pokrajinah. Čehi so razkropljeni po raznih industrijskih središčih. Jugoslovenov pa je največ na severu in vzhodu Francije v departmajih Moselle, Seine in Pas-de-Calais. Prvo pokolenje slovanskega priseljenstva v Franciji je zaposleno po večini v rudnikih, poznejši priseljenci pa se v znatnem številu bavijo tudi s

kmetijstvom. Tudi v tkaninskih tovarnah si služijo kruh znaten del slovanskih priseljencev.

Novice iz Amerike. Srčna kap je pobrala v Clevelandu 40letnega Antona Grubiča iz Brežic. Pokojni je bival v Ameriki 20 let. — V Clevelandu je dalje umrl 64letni Anton Pesker iz Velike Lese na Dolenjskem, odkoder je prišel v Ameriko star 17 let. — Istotam je podlegla operaciji slepiča Roza Wessova, rojena Ratejeva, stara 31 let, doma iz Ponikve ob južni železnici. — Nenadno je umrl v Clevelandu 54letni Peter Šešek, doma iz Mengša. — Istega dne je pobrala smrt v Clevelandu 43letnega Martina Mežiča, doma iz Malega Podloga pri Krškem. — Margareti Kočvarjevi v Steeltonu je umrla mati. — V bolnišnici v New Yorku je umrla Jožefa Briška. Podlegla je operaciji golše. — Na Medorskem jezeru se je pripetila huda nesreča. Florjan Mohar je šel s svojim sinom Karlom in njegovim prijateljem loviti ribe. Ko so se naveličali ribariti, je izročil mladi Mohar svojemu prijatelju puško, ki je hotel z njo streljati. Zadet je hotel kos lesa v vodi, pa ni dobro meril. Nato je vzel puško stari Mohar, ki se mu je pa prežgodaj sprožila in ves naboj je udaril sinu v trebuh. Sin se je zgrudil v čolnu in čez nekaj minut izdihnil. Družina Moharjeva je prišla v Ameriko pred dobrimi petimi leti. — V Port Washingtonu je umrl po kratki bolezni Anton Kesner, star 38 let, doma iz Smartnega v Zadrecki dolini na Stajerskem. — V Delmontu je podlegla operaciji Antonija Retarjeva, rojena Jakominijeva, stara 29 let, doma iz Ljubljane. V Ameriki je zapustila moža in sina, v starem kraju pa mater in dva brata. — V Clevelandu je umrl 55letni Josip Benčina, doma iz Velikega Mlačeva. — V bolnišnici v New Yorku je umrla Marija Turkova, rojena Arkova, stara 27 let. — V Elyju je vlak do smrti povozil Ivana Mohoriča. Pokojni je bil doma iz Dolenjskega. — V Chicagu je padla 2letna Karlina Miheličeva z okna tretjega nadstropja in obležala mrtva na pločniku. — V Clevelandu je umrla 8letna Frančiška Skenderjeva, za katero žaluje poleg staršev še sedem bratov in sestre. — V San Francisku je umrl Jože Lisjak. — V Kartfordu je preminil Janez Jerman, star 52 let, doma iz Savinka pri Mokronogu. — Kap je zadela v Chicagu 44letnega Matevža Svetiča, doma iz Bele Krajine.

Banka Baruch 15, Rue Lafayette, PARIS

odpremlja denar v Jugoslavijo najhitreje in po najboljšem dnevnem kurzu. Vršiti vse bančne posle najkulantneje. Poštni uradi v Belgiji, Franciji, Holandiji in Luksemburgu sprejemajo plačila na naše čekovne račune: Belgija: št. 3064-64, Bruxelles; Francija: št. 1117-94, Paris; Holandija: št. 1458-66; Ned. Dienst; Luksemburg: št. 5967, Luxembourg. — Na zahtevo pošljemo brezplačno naše čekovne nakaznice. 56

ŽENSKI VESTNIK

Kaj delamo avgusta na vrtu

Vse enoletne poletne cvetice so zdaj v najbujnejšem cvetju. Cveto cinilje, zajčki, ostrožnik, breskvice (balzamine), zlati mak in razne mešanice.

Da se raznovrstne cvetice lepo razvijajo, moramo skrbeti, da imajo vedno dovolj vlage. Ker pa poleti tudi plevel bujno rase, ga moramo pridno zatirati in uničevati, ker dela hitro seme, ki škoduje za prihodnje leto, če ga zmečemo na kompostne kupe. Tudi posebej na kupe spravljati semenski plevel ni priporočljivo, ker se tam vendarle zaseje. Najbolje je, če ga posušimo in sežgemo.

Vse odcvetele poletne cvetke porežemo sproti ali pa cvetko, če je že vsa odcvetela, izpulimo,

da ne dela napotja drugim. Če pa hočemo pridobiti seme, pustimo cvetke na miru. Najhitreje odcvetele ostrožnik, zato ga populimo in posadimo na prostor, na katerem je rasel, jesenske astre.

V najlepšem cvetju so ta mesec tudi razne poletne trajnice, kakor gladiole, dalije ali georgine, kane, plamenice (flokse) in druge. Tudi tem je treba sproti odrezovati odcvetele cvete, da s tvorbo semena, ki se pa pri nas le s težavo pridobi od trajnic, ne slabi novo cvetje. In tudi iz estetskega ozira ni lepo, če je poleg prelepega cvetja polno suhih in ovenelih cvetov. Pri dalijah odrežemo odcveteli cvet s stebлом, ki sega do prvega razcepa, pri gladiolah pa vse steblo tako, da ne poškodujemo listov. Plamenice odrežemo pri tleh, ako ni novih poganjkov iz stebel.

Avgusta pa je tudi zadnji čas, da presadimo, odnosno napravimo nove nasade marjetic, trobentic, vijolic, mačeh, orlic in drugih. Te cvetice posadimo v dobro vrtno zemljo v primerni razdalji med seboj, da se do jeseni dovoljno razvijejo in nam v zgodnji pomladi nudijo krepke rastline za pomladne nasade našega vrta. Zadostna vlaga, večkrat zrahljana zemlja in zatiranje plevela je vse, kar zahtevajo te cvetice.

Že zdaj, posebno pa ob koncu meseca bo čas, da nabereмо seme enoletnih cvetic, ga posušimo in shranimo za prihodnje leto.

Za kuhinjo

Samostanska juha. Lipana, ščuko ali kako drugo ribo očisti luskin, operi in razreži. Odstrani vse kosti. Meso drobno zreži in ga na masti duši. Kosti pa daj kuhati v precej vode ter prideni še malo korenčka, petršilja, čebule, popra in lavorjev list. Ko je riba mehka, posuj nanjo žlico moke in ko ta malo porumeni, potresi še žlico drobtin in zelenega petršilja, primešaj in zalij z juho od ribjih kosti in zelenjave, katero pa moraš precediti. (Po okusu osoli.) Potem stepi jajce in ga mešaje vlijav v juho, a juha naj ne vre več. Z nekoliko kapljicami limonovega soka še malo okisaj. Juho daš z opečenimi narezanimi žemljami na mizo, lahko pa pripraviš še cmocke k ribji juhi, posebno če imaš goste. Cmocke pripravi tako-le: Skuhaj šest krompirjev, kuhane olupi in pretlači skozi sito. Mešaj pet dek sirovega masla, tri rumenjake, da naraste, nato osoli, daj pretlačeni krompir zraven in toliko moke, kolikor je testo potrebuje (kakor če pripravljáš navadne cmocke). Testo naj ne bo pretrdo, a tudi ne premeško. Zdad oblikuj bolj majhne cmocke. Vsak emok povaljaj v raztepenem jajcu, nato pa v drobtinah. Cmocke ocvrni na vroči masti. Ocvrte cmocke zloži na topel krožnik in jih daj poleg ribje juhe na mizo.

Pikantna jajca s slanikom. Skuhaj v trdo osem jajc. Kuhane olušči in jih po dolgem prereži. Slanika, ki si ga pa že prej namakala v vodi, razreži na tanke podolgaste kose, nato pa ga prepraži na masti. Potem namaži kozo ali pa ognjevarno skledo z mastjo, zlij vanjo šest žlic kisle smetane, v katero položi razrezana jajca, po jajcih pa dušene koščke slanika. Zatem polij po vrhu še toliko kisle smetane, da so jajca in slanik pokriti. Po smetani naribaj (nastrži) bohinskega sira, nato pa speci v pečici. Daš kar kozo, oziroma skledi na mizo.

Sirovi žličniki. V skledi stepi s kuhlenco četrtil kile moke, dve jajci in toliko vode, da dobiš srednje trdo testo. Majhne žličnike zakuhaj v slanem kropu. Vro naj deset minut, nato jih ocedi in polij z mrzlo vodo. Medtem ko žličniki vro, pa pripravi zabelo: Na masti zarumeni drobno narezano čebulo in 10 dek bohinskega sira naribaj. Potem zloži žličnike v skledo, jih zabeli in potresi s sirom. Daš kot samostojno jed s solato na mizo.

Po vsej Sloveniji gre glas:
Le „Domovina“ je za nas!

ZANIMIVOSTI

× **Marconi je izjavil, da je sestavil aparat za brezžično telefonijo na poljubne razdalje.** Marconi je te dni sprejel novinarje ter jim podal kratko izjavo o svojem najnovejšem izumu na poprišču radijske telefonije. Marconi je že dolgo časa natančno preizkušal kratke valeve, ki naj bi pokazali, ali je mogoče sedanji žični telefon nadomestiti z brezžičnim. Poizkusi so uspeli nad vse pričakovanje in Marconi je že ponovno brezžično telefoniral na daljave po več sto kilometrov. Prve poizkuse so ovirale razne motnje. Zdaj pa mu je uspelo sestaviti aparat, ki prenaša človeški glas jasno in razločno v nedogledne daljave brez vsakršnih motenj in mnogo čisteje in jasneje kakor po sedanjem telefonu, ki je bolj ali manj odvisen od zunanjih vplivov. Izum je tem večjega pomena, ker bo v doglednem času silno pocenil telefonske naprave in bodo postali kabli in žični telefonski vodi nerabni. Marconi je izrazil trdno prepričanje, da bo ta njegov izum imel za posledico popoln prevrat na poprišču telefonije in če mu bodo uspeli še nadaljnji zasnovani poizkusi, bo mogel v doglednem času vsakdo imeti žepni telefon ter se razgovarjati s poljubnimi osebami v poljubnem kraju.

× **Gandhi in njegova žena obsojena na zapor.** Indijski nacionalistični voditelj Gandhi je bil po kratki sodni razpravi obsojen na leto dni ječe, ker se ni hotel pokoriti povelju vlade, da ostane v Pooni in da se vzdrži vsake agitacije. Prav tako je bila obsojena na leto dni zavora zdaj tudi njegova žena, ker se ni pokorila odredbam, ki so bile pogoj, da so jo izpustili svoj čas iz zavora. Z možem bosta skupaj zaprta.

× **Grško mesto Korint v plamenih.** Mesto Korint, ki je že leta 1929. bilo žrtev strašne potresne nesreče, je zdaj zopet zadela huda nesreča, in sicer je 4. t. m. v zgodnjih jutrnjih urah začelo goreti. Nad 500 hiš je postalo žrtev požara. Iz Aten in okolice so prišli na pomoč gasilci. Grški ministrski predsednik in več drugih članov vlade je v avtomobilih odpotovalo na kraj nesreče.

× **Duševni bolniki naj nimajo otrok.** Madžarski zdravniki za duševne bolezni so izročili madžarski vladi spomenico, v kateri zahtevajo sterilizacijo (zamorjenje možnosti oplodjevanja) za duševne bolnike. V spomenici opozarjajo na vedno večje število duševnih bolnikov in na hude posledice, ki bi jih moglo povzročiti naraščanje duševno bolnih ljudi. Pač pa zdravniki za duševne bolezni odbijajo nemški način sterilizacije.

× **Strahotne povodnji na Kitajskem.** Kitajsko pokrajino Šansi je zadela strašna poplava. Reka Kingvaj je prestopila bregove in poplavlila ves okraj Kvančung. Posledice poplave so bile strašne. Na stotine kilometrov pločovite zemlje je bilo pod vodo, iz nje pa so štrleli le posamezni vrhovi visokega drevja in streh. Na više ležečih točkah so se zbrale množice ljudi, ki so bežale pred vodo in čakale na rešitev. Na tisoče ljudi je utonilo. Pri Saniananu je voda naplavila nad 4000 trupel, ki so jih pokopali v skupne grobove. Voda je uničila brezštevne hiše in vso letino.

× **Izdajalski prašek.** Berlinska policija ima veliko opravka z izdajalskimi uradniki velikih tvornic, ki za izdatno podkupnino prodajajo načrte, patente in slično konkurentom ali celo tužini. Kakor poroča neki list, je naklonil neki kemik policiji zanesljivo sredstvo v obliki praška bioktanina. Osumljeni uradnik mora nekega dne oddati pošti velik zavitek. Sluti, da so v njem važne listine. Z njim pohiti v svojo sobo, ga odpre nad samovarom, fotografira v naglici vsebino in gre nato mirno na pošto. Toda četril ure pozneje se nenadno prikažejo na uradnikovih rokah vijoličasti madeži. Pohiti k umivalniku, a od vode postanejo madeži še temnejši. Na brisači, mizi, papirjih se poznajo njegovi prstni odtiski. Ščetka, s katero si poskuša očistiti roke, postane takoj vijoličasta. Bioktanin se drži kože tri tedne

in nobena kemična snov ga ne more odpraviti. Nesrečni izdajalec je torej zaznamovan. Če ostane doma in čaka, da se izgubi sramotni madež, ga poišče in razkrinka policija tudi na domu. Bioktanin je razkrinkal v Berlinu že več nastavljenec, ki so prodajali trgovinske in obrtne skrivnosti svojih delodajalcev.

× **Žaloigra v puščavi.** Rimski listi poročajo o nenavadni žaloigri v Libijski puščavi. Italijanski bogatin Baresi se je odpeljal s svojo ženo iz Agheile proti Bengasiju v Libijski puščavi. Izbila sta se v pokrajini Agedebija. Ko je stopil Baresi iz avtomobila, da bi se ogledal okoli, ga je pičil gad. Ker mu žena ni mogla pomagati, je umrl štiri ure nato. Ko nikakor ni bilo v Bengasi napovedanih potnikov, je guverner dal nalog dvema letalcema, da bi preiskala pokrajino. Eden izmed letalcev je opazil proti večeru avtomobil, pa se ni mogel spustiti na tla, ker se je bližala noč. Šele drugi dan so z letalom rešili Baresijevo ženo in odpeljali mrliča.

× **Največja morska globina.** Pomorsko poslanstvo pod vodstvom dr. Bartscha je pred dnevi izmerilo največjo doslej znano morskno globino v Atlantskem morju. Najgloblje mesto je blizu otočja Antilov severno od Porta Rice in leži 13.500 metrov pod vodno gladino. Poprej je veljalo za največjo globino v Atlantskem morju 8526 metrov.

× **Žalna igra viteza z zlato kočijo.** V Budimpešti so imeli pred kratkim zanimivo dražbo. Prodajali so pohištvo in zlato kočijo viteza Evgena pl. Freystädterja, ki so o njegovem bogastvu krožile pred vojno zanimive pripovedke. Po očetu je bil podedoval 25 milijonov zlatih kron in živel zelo razkošno. Najbolj se je bahal s svojimi konji in kočijami. Oprema konj je bila okrašena z zlatom in dragulji. Vsako leto je naročal iz Anglije najnovejše modele kočij. Najbolj znana je bila njegova pozlačena kočija. To je bil pravi znak njegovega pravljničnega bogastva. Kadar se je vozil v nji po mestu, so ljudje kar strmeli. Po vojni je pa začelo razsipnikovo bogastvo usihati. Vitez se je spustil v kupčije s hišami, ki so ga uničile. Zadnje čase je živel zelo skromno, imel ni nobenih dohodkov in vedno bolj je lezel v dolgove. Ni se pa mogel odločiti za izseljenje iz svoje palače, dokler ga ni k temu prisilila terjatev v znesku 9000 pengov. Seveda je prišlo k dražbi mnogo kupcev, ki so se kar pulili za krasno starinsko pohištvo, samo pozlačene kočije ni hotel nihče kupiti, čeprav so jo cenili samo na 500 pengov. 60letni «vitez z zlato kočijo» je še lani poskušal priti do denarja. Napisal je svoje spomine, a ni mogel najti založnika, ker so bili baje napisani zelo slabo, otroče in dolgočasno.

× **Čebelni strup proti raku.** Ze izza najstarejših časov velja čebelni pik kot izvrstno lečilo proti revmatizmu. V bližnji bodočnosti se bo nemara izkazal še z mnogo bolj koristne strani. Ruska zdravnika dr. Ivanovič in dr. Šakovič sta namreč nedavno poslala akademiji znanosti v Parizu spomenico, v kateri prva opozarjata na neko zavisnost med čebelnim strupom in rakom. Zdravnika sta dognala, da je med čebelarji rak izredno redka bolezen. Vsak čebelar, najsi je še tako previden, mora pretrpeti več ali manj vbrizgov čebelnega strupa v letih svojega čebelovanja. To je zdravnika privedlo na misel, da preizkusi, ali učinkuje strup proti raku kakorkoli ali ne. Dalje časa sta vbrizgavala čebelni strup za rakom bolnim kuncem. Po vsakem vbrizgavanju se je pojavilo vnetje in dokler je trajalo, so ostale rakove tvorbe neizpremenjene. Čim pa je učinkovitost trupla odnehala, je bolezen spet naglo napredovala. Ovirajoči vpliv čebelnega strupa na razvoj raka je s tem dokazan in zdaj si zdravnika prizadevata, da bi sestavila na osnovi čebelnega in osjega strupa zdravilo, ki bi bilo v stanu popolnoma zamoriti nastajajoče stanice te bolezni.

× **Starost človeškega rodu.** V bližini Mainza na Nemškem so našli pri odkopavanju ostanke človeških okostnjakov, katerih starost je bilo mogoče izredno natančno določiti. Zemske plasti, v katerih so se našle kosti, leže namreč na tistem kraju tako enakomerno druga vrh druge, da se

je lahko natančno izračunala starost 120.000 let. Najstarejša sled za pračlovekom, to je spodnja željstnica, ki so jo našli pri Heidelbergu, je stara po najnovejših računih kakih 500.000 ali 600.000 let. Tudi iz kosti izdelano orodje, ki so ga odkopali na mnogih krajih, omogoča dokaj točno sodbo, da je človeški rod star najmanj pol milijona let.

× **Ženska s polovico možganov.** Dr. James Gardinger v Clevelandu je izvršil pred nedavnimi naravnost neverjetno operacijo, v bolnišnico so privedli bolnico z oteklino na desnem delu možganov, a proti pričakovanju je bolnica ozdravela nenavadno hitro. Delovanje možganov ni utrpelo nobene škode, kakor so morali ugotoviti strokovnjaki v svoje največje začudenje. Bolnica je ohranila svoje duševne sile nezmanjšane. Samo leva stran telesa z levico in levo nogo vred ji je neobčutljiva. Ženska ne občuti niti toplinske razlike niti vbodov.

× **Kralj cinka.** Bolivijski kralj cinka Simon Patino je bolivijski poslanik v Parizu, kjer stanuje v razkošni palači. Mož je glavni lastnik velikih rudnikov cinka, ki je bilo vanje vloženih že šest milijonov angleških funtov. Največji rov sega že 728 m globoko, družba pa še vedno razširja rudnike in kupuje nova zemljišča v okolici. Nekemu novinarju je Patino pripovedoval, kako so začeli kopati cinkovo rudo in kako je dela prve korake na poti k pravljničnemu bogastvu. Patino je bil uradnik v La Pazu. Nekega dne mu je dal njegov dolžnik namesto 25 funtov dolgu ustrezajoče zemljišče visoko v gorah. Patino je zbral nekaj denarja in se napolil z indijanskimi nosači v gore, kjer je hotel zasesti 4000 m visoko ležeče zemljišče daleč od človeških naselbin. Vodo in hrano je bilo treba prinašati od daleč. Ker so se Indijanci kmalu naveličali življenja v gorah in brezplodnega iskanja zakladov, so po vrsti zbežali. Patino se pa tega ni ustrašil, delal je dalje sam ter naletel naposled na izdatno žilo cinkove rude. Samo v enem njegovih rudnikov pridobivajo na mesec okoli 18.000 metrskih stotov cinkove rude. Ker ima Patino zdaj 12 takih rudnikov, si lahko mislimo, koliko milijonov zasluži vsako leto.

× **Spomenik kokoši.** V Ameriki so res hvaležni ljudje. Na neki farmi so postavili nedavno spomenik, ki je nemara prvi te vrste na svetu. Postavljen je bil namreč kokoši, ki se je v skrbi za potomstvo sijajno izkazala. Pod njo se je zvalilo baje 400 piščet, kar je v petih letih, kolikor je bilo kokoši odmerjenega življenja, celo za Ameriko več ko dovolj. Ta znamenita kokoš, ki je znesla 1175 jajc, vsako leto 232, je dobila tudi primerno ime ter je bila daleč naokrog znana pod imenom kraljica Fontava. Glede plodnosti pa jo je prekosila kokošja princesa, njena hči z imenom Tantana Marvel, ki je znesla na leto 328 jajc. Zato se ni treba čuditi, ker je postavil hvaležni farmar tej redki kokoši spomenik.

× **Ognjenik so ukrotili.** Holandski inženjerji na otoku Javi so po dvanajstletnem delu ukrotili ognjenik Cloeth. Ta hrib je pomenil nesrečo za vso sredino otoka. Povzročil je neštivilno nesreč in je imel samo to dobro lastnost, da je bljuval točno vsako 14. leto, medtem ko drugi ognjeniki niso tako natančni. Po zadnjem opustošenju leta 1919. so pregledali zemljioslovci žrelo ognjenika in notri odkrili veliko jezero. Ugotovili so, da prične Cloeth bljuvati lavo vedno takrat, ko narase vodna gladina do gotove višine. Inženjerji so sklenili, da bodo preprečili to dviganje in s tem končali bljuvanje. Izkopali so predor skozi steno žrela. Njegova odprtina je nameščena točno v določeni višini, da odvaja naraščajočo vodo in s tem preprečuje prodiranje vode v notranjost ognjenika. Vsa Java je napeto gledala Cloeth po končanem delu, ko je pričel predor odvajati prekomerno vodo. Vsi so mislili, da bo vodi kmalu sledila ognjena reka. Pa se ni tako zgodilo. Inženjerji so imeli prav in bljuvanje, ki bi moralo nastopiti v času med januarjem in junijem letos, je izostalo. Graditelji so izrabili odpeljano vodo za električno postajo, ki goni vse za vzdrževanje predora potrebne stroje.

× **Upor gobavcev.** V Tikigestiju v Rumuniji nedaleč od Braille, kjer je postaja za gobavce, je nastal upor. Skupina gobavcev je odšla v Isakcejo, kamor je vlekla s seboj upravnik svojega taborišča, ki so ga prevladali v spanju. Prebivalstva Isakceje se je polotil silen strah. Vse je bežalo pred gobavci ali pa se zapiralo pred njimi. Bolniki so odšli pred poslopje policije, kjer so razgrajali zaradi sleparstev dobaviteljev živil. Le z velikim trudom se je oblastvom posrečilo pomiriti razsajajoče bolnike ter jih pripraviti k povratku v njihovo taborišče.

× **Najhujši strup,** kar jih poznamo, je strup, ki ga izdeluje bacillus botulinus. Zelo hudo je zastrupljenje, povzročeno po tem strupu in po njem imenovano botulizem, ki konča navadno s smrtjo. To zastrupljenje nastane, če jemo pokvarjeno meso, klobase, prekajeno meso, konzerve, gnat, na kateri so omenjene bakterije, povzročiteljice botulizma. Ta bakterija je zelo trdoživa in zahrbtna, ker nikakor ne izpreminja zunanosti ali okusa jestvine. Učenjak Haldane je izračunal, da bi zadostovalo okrog 30 kg tega strupa, pa bi lahko pokončili z njim vse človeštvo. S kuhanjem tega strašnega strupa ne uničimo. Ker pa more živeti bacil tam, kjer ni kisika, naletimo navadno nanj v konzervah, ki niso bile dovolj sterilizirane, preden so jih zaprli. V Ameriki je bilo že sto in sto zastrupljenih s konzerviranimi sočivjem. Bacillus botulinus se ne da dokazati, pač pa se da dognati njegov strupeni izloček.

× **Orjaško letalo.** Ruske tvornice letal grade ogromno letalo, ki se bo imenovalo «Maksim Gorki» (po znanem pisatelju). Leteči «Maksim Gorki» bo imel osem močnih motorjev s 4000 konjskimi silami in bo letal s hitrostjo 225 do 240 kilometrov na uro. Prostora bo v njem za 6 mož posadke in 70 potnikov, ki bodo imeli na razpolago udobne kabine. Orjaško letalo bo imelo tudi radijsko postajo na kratke valove, majhno tiskarno, kinematografski aparat, stroj za svetlobno reklamo na oblakih, majhno restavracijo in drugo. Čez krila bo meril ta zračni orjak 60 m. Po načrtu mora biti leteči «Maksim Gorki» izdelan in pripravljen za polet do 1. maja prihodnjega leta.

× **400.000 židov se izseli.** Angleški list poroča da se pripravlja velika selitev Židov iz Nemčije. Po načrtu naj se jih izseli približno 400.000. Ta selitev naj se izvrši v najkrajšem času. Posebni odbori se pogajajo z Avstralijo, Argentino, Brazilijo, Turčijo in Perzijo. V Nemčiji je bilo pred Hitlerjevo vladavino okrog 600.000 Židov, od katerih je pobegnilo približno 100.000 po večini v Avstrijo, Francijo in Anglijo. V Nemčiji bi jih ostalo torej potem le še okoli 100.000.

× **Umetno solnce.** Ljudje izumljajo vedno nove naprave in zdaj so baje izumili celo umetno solneno svetlobo ali z drugimi besedami rečeno svetlobo, ki je po svojem sijaju enaka solnčni. Izumil jo je mladi raziskovalec v Los Angelesu dr. Schwel. Izumitelj dobiva svetlobo brez vsake elektrike, baje samo iz nekaterih mineralij, ki jih zmeša z oljem in kislinami. V Kaliforniji bo proizšla novo svetlobo posebna komisija in hoče dr. Schwel dokazati, da je njegova umetna svetloba enako sestavljena in doseže enak učinek kakor solnčni žarki. Mož zatrjuje, da bo njegov izum nadomestil solnčne žarke. Od umetne svetlobe si obeta mnogo. Pravi, da nam ne bo samo svetila po stanovanjih, kuhala in pomagala pri zdravniških delih kakor zdaj elektrika, temveč da bo nadomestila tudi vso električno razsvetljavo.

× **Revščina v zlati deželi.** Pomožni odbor za popehuje in brezdomce v Zedinjenih državah je objavil podatke svojega štetja, ki ga je izvršil v enem dnevu s 3000 uradniki pod vodstvom Andersena. Čeprav to štetje ni popolno, so popisali Anderse- novci zaupniki 22. maja do 1.250.000 potepuhov, ki so jih srečali po cestah in taboriščih. Ministrstvo za dela je naštelo poprej 200.000 zapuščenih otrok. Zasebna dobrodelna društva so trdila, da je to



„JADRAN“

Dobi se samo pri: PHILIPS RADIO ZASTOPSTVU

H. SUTTNER, Ljubljana 6

Tyrševa (Dunajska) cesta št. 1B (poleg nebotičnika). Zahtevajte brezplačni cenik!

Radio za vsakega

PHILIPS 2cevni baterijski sprejemnik

„Sava“ z zvočnikom, akumulatorjem in mrežno anodo. Plačljivo v 12mesečnih obrokih po 90 Din.

PHILIPS 2+1cevni mrežni sprejemnik

„Jadran“ z vdelanim zvočnikom. Plačljivo v 12mesečnih obrokih po 176 Din.

število večje in da preseza 500.000. Vedno bolj pretečo nevarnost pomeni stalno naraščajoča vojska brezposelnih delavcev v starosti nad 45 let. Ti na žalostno starost obsojeni možje so izgubili zaslužek zaradi krize. Zdaj delo iščejo ali pa so zapustili dom, da olajšajo življenje na državno podporo navezanim ženam in otrokom. Zapuščena deca ima v marsikaterem oziru lažje življenje. Avtomobilisti priskočijo večkrat na pomoč utrujenim malim pešcem, kmetje in meščani jim naklonijo kosilo in prednost imajo tudi pri razdeljevanju javnih podpor. A nihče se ne zanima za odrasle popotnike, ki se potikajo iz kraja v kraj, da bi ušli policiji, ki beleži «poklicne postopake». Njihovo število je preveliko. Tudi dobrodelna društva jih odslavlajo z malenkostnimi podporami ali z nakazili za kosilo in prenočišče. Prvič v zgodovini Zedinjenih držav je ugotovilo štetje tudi 9926 žensk brez doma. V New Yorku samem imajo najmanj 10.000 sličnih nesrečnic. Sodijo, da znaša njihovo število vsaj 150.000. Prenočišča reševalne armade so sprejela na dan štetja 1569 žensk (v vseh 46 državah) in med njimi je bilo 25,6 odstotka v starosti od 16 do 20 let. Štetje je ugotovilo kot popolnoma nov pojav še 3155 potujočih družin nekdanjih farmarjev in delavcev. Seveda je tudi ta številka pre- nizka. Armada novih eiganov stalno narašča in nudi najboljši dokaz za neusmiljenost ameriške gospodarske krize.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Odgovornost.

Učiteljica: «Pojasnila sem vam, kaj je odgovornost in kako se prenaša na poedince. Zdaj mi pa navedi, Mihec, zgled.»

Mihec: «Moje hlače imajo več gumbov. Če jih odrežem in pustim samo enega, ostane na njem odgovornost, da hlače ne izgubim.»

Hvaležnost.

Zenka: «Možiček, če bi me kdo ugrabil, ali bi razpisal nagrado?»

Možek: «Seveda bi jo, saj se vsakomur rad izkažem hvaležnega, če mi stori uslugo...»

Dobro ga je potegnil.

Dolgočasnež je v družbi na vse pretege hvalil svojo uro. Nekomu je to že presedalo, zato se ga je hotel na zvijačen način iznebiti. «To še ni nič, ta vaša ura,» je dejal, «jaz sem svojo pred dvema letoma vrgel z mostu v reko, pa še zdaj teče.»

«Ni mogoče,» se je oni začudil, «tista ura še teče, pravite?»

«Ne ura, pač pa reka!»

Vse v redu.

Uradnik: «Gospod šef, našega blagajnika je povozil avto in siromak leži zdaj v bolnišnici.»

Šef: «Hvala Bogu, jaz sem namreč mislil, da ni prišel v pisarno, ker je pobegnil z blagajno.»

Smola.

Učiteljica: «Sram te bodi, Gašperček, da hodiš v šolo vedno nepočesan.»

Gašperček: «Nimam glavnika.»

Učiteljica: «Pa si ga izposodi od očeta.»

Gašperček: «Oče pa nime las.»

Na sosedovi črešnji.

Soseda: «Paglavce, kdo ti le dovolil zobati moje češnje? Le čakaj, tvojemu očetu povem!»

Jožek: «Ne bo vam treba daleč hoditi, saj je tudi on na vaši češnji.»

Dobro zdravilo.

Pepe: «Ali je tvoja žena še vedno tako zelo razburljiva?»

Lojze: «Ne, dobila je dobrega zdravnika, ki ji je dejal, da se razburljivi ljudje hitro starajo.»

V šoli.

Učitelj: «Ne razumem, kako more biti zdravnikov sin tako len. Tvojega očeta pokličem in mu povem, da se nočeš učiti.»

Učenec: «Prosim, gospod učitelj! Toda moj oče računa za poset 100 Din.»

Pobožen mož.

Mica: «Moj mož je zelo pobožen.»

Meta: «Mnogo moli?»

Mica: «Še nobeno nedeljo me ni pretepel.»

Srečen mož.

«Dà, dà, jaz imam zvesto ženo. Trikrat mi je ušla, a se še vsakikrat vrnila.»

Na letovišču.

Tujec: «Čujte, vaš pes je lajal vso ljubo noč, da nisem mogel zatisniti očesa!»

Gospodinja: «To mu ne bo nič škodovalo, saj lahko spi čez dan.»

MALI OGLASI

Oblačilno blago, ostanke in pristno bučno olje prodajata najceneje trgovini Franca Senčarja pri Mali Nedelji in v Ljutomeru. 193

Mlatilnice, kosilnice, pajkle in vse druge poljedelske stroje in železnino kupite po izjemno nizkih cenah pri tvrdki

F. R. S t u p i c a,

trgovina z železnino, poljedelskimi stroji, zaloga čebelarških potrebščin in monopolna prodaja razstreliv, Ljubljana, Gosposvetska cesta št. 1.

Listnica uredništva

Škocijan pri Turjaku. Prepozno prejeli.

Bukovska vas. Kolikor se dá iz Vašega pisanja razbrati, niste čisto po predpisih ravnali. Vaše pismo smo pravkar prejeli in Vam za zdaj še ne moremo točneje odgovoriti, ker se moramo še obrniti na pravnika.